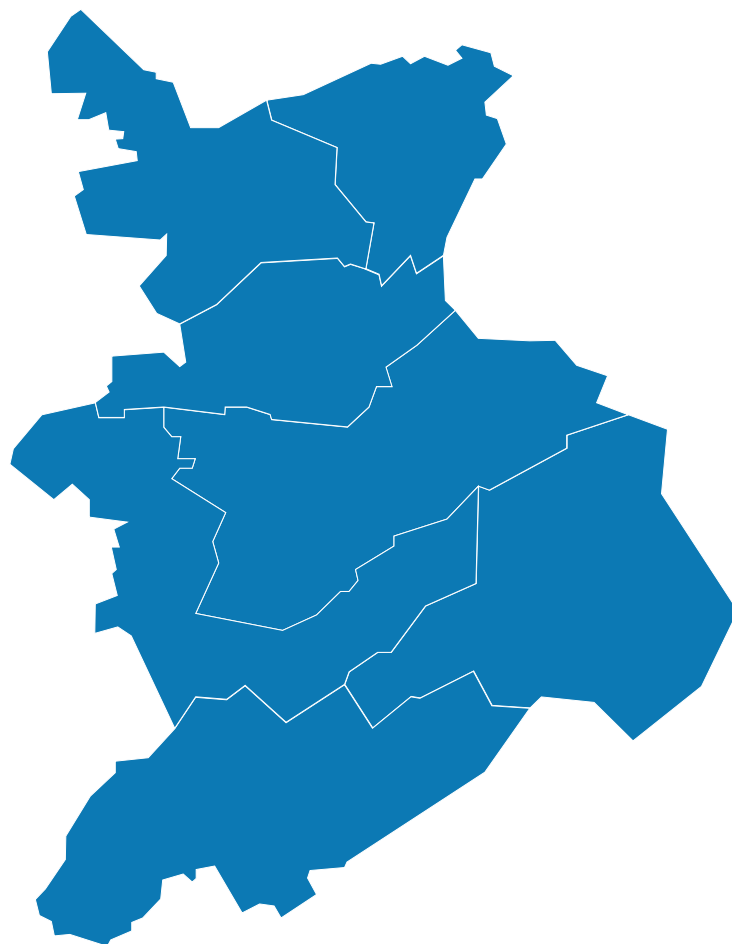

REGIONAAL JAARVERSLAG

2017-2018

Verzuim en voortijdig schoolverlaten

Verzorgd door de medewerkers leerplicht & RMC uit
Achkarspelen, Heerenveen, Ooststellingwerf, Opsterland,
Smallingerland, Tytsjerksteradiel & Weststellingwerf

INHOUD

1

Terugblik op
2017-2018

Pagina 5

2

Basiscijfers
gemeenten

Pagina 12-13

3

Leerplicht

Pagina 14-27

4

RMC

Pagina 28-25

5

Landelijke
telling

Pagina 36

ONZE OPDRACHT

Onze opdracht is: 'Alle jeugdigen in regio de Friese Wouden voltooien een opleiding op het hoogst haalbare en/of meest passende niveau en starten goed voorbereid in onze maatschappij en op de arbeidsmarkt.' Alle medewerkers van leerplicht en rmc dragen bij aan deze doelstelling door proactief in te zetten op:

1. Het verminderen en bestrijden van verzuim en voortijdig schoolverlaten. Hiervoor worden preventieve en curatieve acties uitgevoerd. Verzuimers en voortijdig schoolverlaters worden begeleid en gemotiveerd om volgens lesrooster naar school te gaan. Jeugdigen zonder startkwalificatie worden gevolgd en begeleid tot het moment dat ze 23 jaar zijn.
2. Het leveren van een bijdrage aan de optimale ontwikkeling/ontplooiing van jeugdigen. De medewerkers van leerplicht en de RMC-functie monitoren of de doelgroep de opleiding volgt die bij hen past.
3. Het ondersteunen van leerlingen bij het oplossen van problemen bij de overgang tussen onderwijsinstellingen (horizontaal en verticaal).
4. Het proberen te voorkomen dat jeugdigen terugvallen naar een voor hen niet passend opleidingsniveau (afstromen)
5. Het signaleren van problemen bij leerlingen, waaronder "jeugdigen in een kwetsbare positie" en doorverwijzen naar bijvoorbeeld professionals van de afdeling Participatie, de gebiedsteams, CJG, Teams Jeugd en Gezin en WMO. Het doel hiervan is dat de jeugdigen hun onderwijscarrière afronden en een soepele overstap maken naar een vervolgopleiding, werk of dagbesteding. In veel gevallen moet voor hen, inzet van adequate zorg en participatie worden georganiseerd.
6. Het bevorderen van optimale participatie van jeugdigen in onze samenleving en uiteindelijke deelname op de arbeidsmarkt.

In regio De Friese Wouden hanteren we hierbij de volgende uitgangspunten:

- Leerplicht richt zich zowel op preventie als op handhaving; beide rollen zijn even belangrijk.
- Rmc heeft zowel preventieve als curatieve taken; beide zijn even belangrijk;
- Investeren in jeugdigen en het behalen van een startkwalificatie loont, zowel in economisch als in maatschappelijk opzicht.
- Een regionale aanpak verzuim en voortijdig schoolverlaten - met een gemeenschappelijk referentiekader en uniforme werkwijze en werkprocessen - versterkt de kwaliteit van het werk van de leerplichtambtenaren en rmc-trajectbegeleiders.
- De gemeenten hanteren een uniforme ambtsinstructie.
- De gemeenten zorgen voor voldoende formatie om alle taken te kunnen uitvoeren.

Wettelijk kader

Ieder kind heeft recht op onderwijs en de plicht om onderwijs te volgen. Daartoe is in 1969 de leerplichtwet vastgesteld. De Leerplichtwet waarborgt dat alle jeugdigen in Nederland aan het onderwijs deelnemen. Het toezicht op en de naleving van de Leerplichtwet is opgedragen aan het college van burgemeester en wethouders van gemeenten. In de onderwijswetgeving is op 6 december 2001 een aantal artikelen opgenomen over voortijdig schoolverlaten en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (hierna: rmc). In deze artikelen is de definitie van voortijdig schoolverlaten, de meldingsplicht van het onderwijs en de verantwoordelijkheid van de gemeenten vastgelegd.

- Leerplicht: vanaf 5 jaar tot het schooljaar waarin iemand 16 wordt.
- Startkwalificatie: een diploma op havo, vwo of mbo 2 niveau of hoger.
- Kwalificatieplicht: van 16 tot 18 jaar (verplichting tot het volgen van onderwijs tot een startkwalificatie is gehaald).
- Rmc-doelgroep: Jeugdigen van 18 tot 23 jaar, die nog geen startkwalificatie hebben gehaald.

Het belang van de (regionale) aanpak van verzuim en voortijdig schoolverlaten

Leerlingen die veel verzuimen, lopen een groter risico het onderwijs zonder startkwalificatie te verlaten. Jeugdigen met een startkwalificatie verdubbelen de kans op werk en komen vijf keer minder vaak voor in criminaliteitscijfers. De (noordelijke) arbeidsmarkt verandert en stelt steeds hogere eisen aan werknemers. Jeugdigen die momenteel nog wel 'zonder diploma aan de bak komen' lukt dit mogelijk in de toekomst niet meer. Zij zullen dan eerder een beroep doen op een bijstandsuitkering. Daarom is de startkwalificatie voor alle jeugdigen belangrijk.

In regio De Friese Wouden wordt door de gemeenten en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (rmc), het leerplicht- en rmc-beleid gezamenlijk ontwikkeld en uitgevoerd. Voor elke gemeente geldt immers dat leerlingen onderwijs kunnen volgen in buurgemeenten. De zogeheten schoolgemeenten voeren een taak uit voor leerlingen uit de omliggende woongemeenten. Het is dan prettig voor scholen, ouders en (ex-)leerlingen dat we een eenduidige werkwijze hanteren. Dit geldt voor de aanpak verzuim en voortijdig schoolverlaten, het verlenen van vrijstellingen en voor het samenwerken met de ketenpartners in het onderwijs, zorg, werk en inkomen.

TERUGBLIK SCHOOLJAAR 2017-2018 EN RESULTATEN ACTIEPLAN 2018

Naast de reguliere werkzaamheden die de medewerkers leerplicht & rmc uitvoeren, vinden er ieder jaar regionaal aanvullende acties/projecten plaats. Deze activiteiten/projecten dragen op verschillende wijzen bij aan de doelstelling, om jongeren in de regio een goede start te bieden.

Het jaarverslag gaat over het schooljaar 2017-2018, wij beschrijven hier (ook) acties/projecten uit ons actieplan 2018. Deze wordt gezamenlijk met de begroting per kalenderjaar vastgesteld door de colleges van burgemeesters en wethouder van onze 7 gemeenten.

Activiteiten/projecten leerplicht

Stimuleren samenwerking primair onderwijs en leerplicht

In 2018 hebben in de diverse gemeenten de leerplichtambtenaren extra aandacht geschonken aan de contacten met scholen voor primair onderwijs, bijvoorbeeld door het organiseren van informatiebijeenkomsten. De scholen voor primair onderwijs in onze regio weten de leerplichtambtenaren weer beter te vinden.

Afspraken leerplicht, onderwijs & inspectie van onderwijs rondom schorsing/verwijdering/verkorting van onderwijstijd (so + vso)

De leerplichtambtenaar dient altijd op de hoogte te worden gesteld van een 'verwijdering'. Schorsingen en verkorting van onderwijstijd gaan via de inspectie van onderwijs. De leerplichtambtenaar wordt hier niet automatisch bij betrokken, terwijl dit meer dan wenselijk is. Kortom, er is een behoefte aan verduidelijking van de samenwerkingsafspraken en samenwerkingsmogelijkheden. Het aangekondigde gesprek hierover gaat begin 2019 plaatsvinden.

Samenwerking leerplicht & GGD (JGZ) rondom ziekteverzuim

In onze regio wordt op verschillende manieren samengewerkt met de JGZ, bijvoorbeeld in de aanpak van (zorgwekkend) ziekteverzuim. Het gesprek is in 2018 gestart; we onderzoeken samen de mogelijkheden voor een betere samenwerking. In 2019 wordt dit verder uitgewerkt.

Ontwikkeling algemeen informatieproduct leerplicht voor scholen

Communicatie over de taakopdracht en deskundigheid van het leerplichtambt is belangrijk naar leerlingen, ouders en naar onze ketenpartners toe. Voor het opmaken van het 'eigen' toegankelijk informatieproduct zijn goede voorbeelden gevonden.

Eind 2018 is een keuze gemaakt; het resultaat wordt begin 2019 gedrukt en verspreid in de regio.

Activiteiten/projecten rmc

Activiteiten en projecten uit het regionaal programma “Vervolgaanpak voortijdig schoolverlaten en jongeren in een kwetsbare positie 2017-2020”

Voor de periode 2017-2020 zijn er vanuit het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap extra middelen beschikbaar gesteld om de aanpak van voortijdig schoolverlaten te versterken. Daarnaast zijn de middelen bedoeld om jongeren in een kwetsbare positie tijdens en na hun overstap naar dagbesteding, werk of vervolgonderwijs te volgen. Dit betreft jongeren die een overstap maken vanuit vmbo basisberoeps/leerwegondersteunend, praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, entreeonderwijs en de Internationale Schakelklas (ISK).

Het regionaal programma is in 2016 vastgesteld door de betrokken gemeenten en onderwijsinstellingen. De middelen worden ingezet voor activiteiten die onder 3 programmalijnen vallen: Stay in school, Take the next step en Back to school. Onderstaand lichten wij de 3 programmalijnen in 2017-2018 toe.

Deze programmalijn richt zich op het ondersteunen van jeugdigen, veelal (tijdelijk) overbelast, zodat zij de schoolloopbaan kunnen vervolgen.

Activiteit 1 betreft ondersteuning in de vorm van een budget voor “plustrajecten” in het vo & mbo. In schooljaar 2017-2018 zijn er 5 plustrajecten bekostigd om jongeren binnen het vo extra ondersteuning te bieden bij het voortzetten van de schoolloopbaan. Binnen het mbo zijn er geen plustrajecten uitgevoerd/bekostigd. Het geringe gebruik van de middelen voor aanvullende ondersteuning heeft ertoe geleid dat wij in gesprek zijn om de middelen anders te gaan inzetten per 2019.

Activiteit 2 binnen de programmalijn Stay in School is het bestrijden van verzuim onder leerlingen ouder dan 18 jaar. In schooljaar 2017-2018 zagen wij een stijging van het aantal meldingen verzuim (toename van 9%) t.o.v. vorig schooljaar. Wij vermoeden dat dit vooral veroorzaakt wordt door een grotere bekendheid van de mogelijkheid tot melden van dit verzuim. Het valt niet onder de reguliere wettelijke taak van leerplicht/rmc en daarmee is er geen standaard meldplicht. Door de gesprekken met verzuimende leerlingen te voeren raken wij vroeger betrokken bij mogelijk schoolverlaten en kunnen soms een rol spelen bij het voorkomen hiervan.

Take the next step

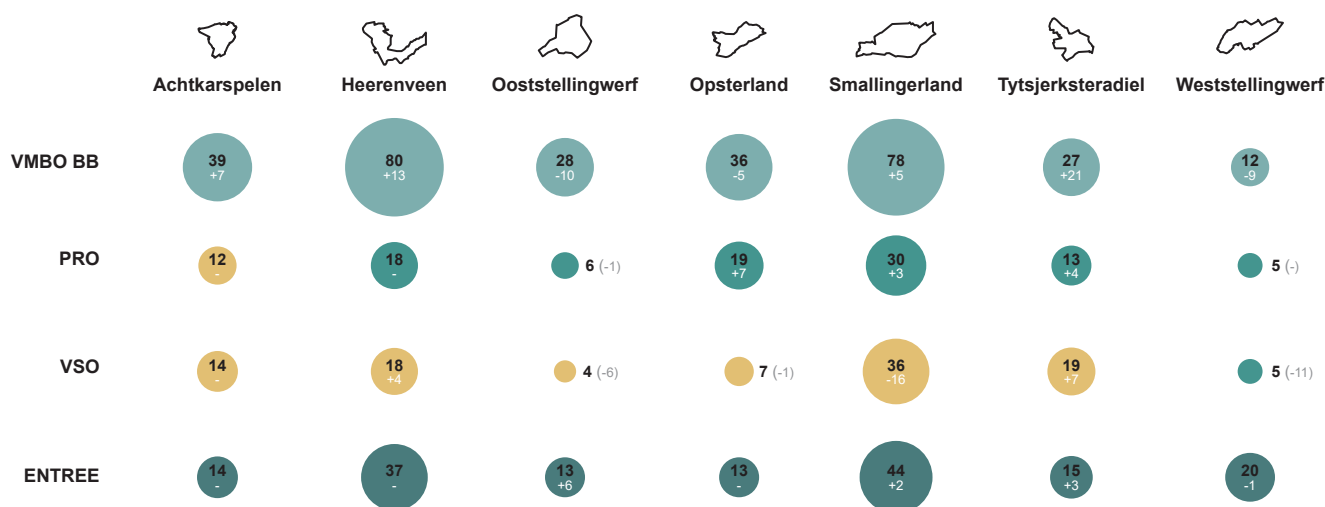
Het project Take the next step is gericht op de begeleiding en monitoring van kwetsbare overstappers door middel van overstapcoaches, een overbruggingsbudget en een projectcoördinator/-ondersteuning.

Doelgroep

Het betreft overstappers uit de volgende 5 onderwijsvormen:

- Vmbo basisberoeps (bb) / leerwegondersteunend (lwo)
- Entreeonderwijs
- Praktijkonderwijs (pro)
- Voortgezet Speciaal Onderwijs (vso)
- Internationale Schakelklas (ISK), deze doelgroep is niet wettelijk benoemd, maar door onze regio zelf betiteld als "kwetsbare overstap".

Jaarlijks ontvangen wij van DUO een overzicht van alle overstappers uit de eerste 4 onderwijsvormen. Niet elke overstapper wordt begeleid/gemonitord. De leerlingen die vanuit het vmbo bb/lwo en ISK doorstromen worden begeleid en gemonitord wanneer zij door de leraar of decaan worden aangemeld. De overstappers uit vso/pro/entree monitoren wij allen en waar noodzakelijk bieden wij begeleiding. Onderstaand een overzicht van alle overstappers in de periode tussen 1 oktober 2017 en 1 oktober 2018. Waarbij de witte cijfers het verschil laten zien tussen de periode 2016-2017 en 2017-2018.

In schooljaar 2017-2018 hebben onze overstapcoaches in totaal 160 leerlingen begeleid bij hun overstap naar dagbesteding, werk of vervolgonderwijs. De groep is divers en komt vanuit de verschillende zeer verschillende onderwijssoorten. Dit zorgt ervoor dat de benodigde begeleiding door de overstapcoaches ook heel divers is. Van het aanvragen van een uitkering/realiseren van een dagbestedingsplek voor een leerling uitgestroomd uit het voortgezet speciaal onderwijs, tot het bezoeken van een open dag en het helpen bij een studiekeuze van een vmbo-leerling. Het overbruggingsbudget biedt incidenteel uitkomst voor wat extra ondersteuning.

Daarnaast worden alle overstappers van dit schooljaar en voorgaande jaren gemonitord. Ook vinden er gesprekken plaats tot structurele verbetering van kwetsbare overstappen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de overstap van entreeonderwijs naar arbeid, waarvoor een expertgroep is opgericht.

VSV FRIESLAND 2017-2020

Back to school

De programmalijn Back to School is gericht op de reguliere rmc-taak voor nieuwe én oude voortijdig schoolverlaters. De activiteiten worden bekostigd met de reguliere rmc-middelen.

Onder deze programmalijn zijn 2 projecten opgestart die (deels) in 2017-2018 zijn uitgevoerd.

Project “Sterker door Scholing” was erop gericht de werkende schoolverlaters te benaderen en waar mogelijk hun arbeidspositie te versterken, ook door korte cursussen/opleidingen. Er zijn 104 werkende voortijdig schoolverlaters gesproken. Uiteindelijk zijn er 10 geholpen met aanvullende scholing en/of omzetting van de baan in een bbl-plek. Daarnaast zijn er nog 20 werkende vsv'ers in bemiddeling.

Het project “doorontwikkeling ePortfolio” is gericht op de verbetering van het instrument ePortfolio, waarin jongeren hun werkervaring, competenties en ontwikkeling kunnen vastleggen. Daarmee kan de overstap naar onderwijs of een (andere) baan versoepeld worden. Sinds de start van het project zijn 78 jongeren met een ePortfolio gestart. Deze jongeren zijn voor een deel voortijdig schoolverlaters, maar werken tegelijkertijd op een dagbestedingsplek, bij een reguliere werkplek of willen (weer) naar school. Ook is één van de ePortfolio's gestart met als doel om, in het werk behaalde competenties, te laten verzilveren in een diploma. Verder is de Friese Poort gestart met een entreeklas “uitstroom arbeid”; de eerste reacties zijn positief. Hier ligt een mooie link met de programmalijn Take the next step.

CASUS

“Een jeugdige uit een EU-land stapte over van het ISK naar een mbo-opleiding in Leeuwarden. Vervolgens bleek zij de eerste 5 jaar geen recht te hebben op een OV-pas als EU-inwoner. Helaas werd ik als overstapcoach pas op dat moment betrokken. Zij zat thuis omdat zij en haar moeder, die een bijstandsuitkering ontving, de reiskosten niet kon opbrengen. Door directe inzet van een OV-pas, bekostigd uit ons overbruggingsbudget, kon zij naar school, als tijdelijke oplossing. Na een traject tot nationalisering, dat kon omdat haar moeder Nederlands was, heeft zij nu dezelfde rechten en kan zij met haar OV-pas en bij 18 jaar studiefinanciering haar opleiding vervolgen.”

Regionale studiedag 2017-2018

De regionale studiedag RMC-leerplicht vond plaats op 4 oktober 2018.

Vanuit de 7 samenwerkende gemeenten waren er verschillende betrokkenen aanwezig. Beleidsmedewerkers, leerplichtambtenaren, trajectbegeleiders, medewerkers leerplicht-administratie.

De studiedag stond in het teken van de omgekeerde toets. De methodiek waarbij het leveren van maatwerk het uitgangspunt is, werd door twee trainers van Stimulansz uitgelegd en door de aanwezigen toegepast op casuïstiek.

Het middagdeel stond vooral in het teken van samenwerken, elkaar beter leren kennen door spelactiviteiten in de buitenlucht.

Loopbaanoriëntatie en loopbaanbegeleiding binnen vo stimuleren

In 2018 is vanuit de regionale middelen voor de scholen uit de gemeente Weststellingwerf € 10.000 beschikbaar gesteld voor het organiseren van On Stage. Hiermee kon Weststellingwerf aanhaken bij Heerenveen en de Fryske Marren zodat 'on stage' voor alle leerlingen uit de regio georganiseerd kon worden. Dit project laat vmbo-leerlingen tijdens een grote beroependag kennis maken met diverse beroepen/werkgevers, waarna er ook stagedagen georganiseerd worden om kennis te maken met het beroep.

Juridische positionering RMC-functie en leerplicht

Al in 2009 hebben de regiogemeenten uitgesproken dat de samenwerking tussen de regiogemeenten op het gebied van leerplicht en de RMC-functie een juridische basis moet hebben en samenwerkingsafspraken moeten worden geformaliseerd. In 2018 is hieraan uitvoering gegeven. Een ambtelijke werkgroep heeft zich gebogen over de samenwerkingsovereenkomst, de juridische grondslag en het privacyreglement. De stukken zijn tijdens het portefeuillehoudersoverleg op 8 oktober 2018 toegelicht aan en besproken met wethouders uit de regiogemeenten. De stukken worden ter besluitvorming voorgelegd aan de colleges van de regiogemeenten.

Kennismaking & introductie leerplicht & rmc bij nieuwe wethouders onderwijs

Tijdens het portefeuillehoudersoverleg op 8 oktober 2018 zijn de (nieuwe) wethouders onderwijs aan de hand van een presentatie geïnformeerd over de werkwijze van leerplicht & rmc. Daarnaast hebben in de afzonderlijke gemeenten de wethouders kennis gemaakt met de eigen leerplichtambtenaar. In 2019 wordt de kennismaking met de rmc-coördinator en de rmc-trajectbegeleiders opgepakt.

Kwaliteitsregister leerplicht & rmc

In 2018 is er een workshop gegeven vanuit Ingrado aan medewerkers leerplicht & rmc. Het kwaliteitsregister wordt nu gebruikt en bijgehouden door de medewerkers van beide disciplines.

Het draagt bij aan de professionalisering van het vak van leerplichtambtenaar en rmc-trajectbegeleider.

Kerngroep thuiszitters

De **regionale kerngroep thuiszitters** is, nadat het protocol 'thuiszitters' is vastgesteld, in 2017 van start gegaan. De kerngroep bestaat uit een afgevaardigde van het samenwerkingsverband primair onderwijs, voortgezet onderwijs, een afgevaardigde namens de drie mbo-scholen, een leerplichtambtenaar en een beleidsmedewerker. De kerngroep heeft zich vooral bezig gehouden met het vraagstuk hoe zicht te krijgen op thuiszitters in de regio. Dit betekent dat betrokken partijen elkaar hierover informeren en dat de monitorgegevens voor iedereen beschikbaar zijn. Het uitvragen van de gegevens bij de verschillende gemeenten en scholen blijkt een complexe zaak. De kerngroep heeft ervoor gekozen om gedurende de opstartfase niet maandelijks, zoals vermeld in het protocol, maar na de wettelijke meetmomenten (4x per jaar DUO) bijeen te komen. Tijdens deze overleggen worden de lijsten met thuiszitters van het onderwijs en samenwerkingsverbanden met elkaar besproken. Het doel van de bespreking is er voor te zorgen dat alle thuiszitters bij de juiste partijen in beeld zijn en blijven.

Conclusie

Na een jaar kunnen we het volgende concluderen:

- Het aanleveren van cijfers door leerplicht naar de thuiszitterstafel gaat steeds beter;
- De thuiszitters van het primair onderwijs zijn goed in beeld bij leerplicht en het samenwerkingsverband.

Scholen weten waar en wanneer een melding moet worden gedaan;

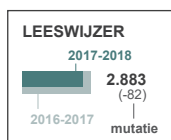
- Ruim 80% van scholen voor voortgezet onderwijs melden thuiszitters;
- Het is wenselijk om te komen tot een 'actietafel' thuiszitters. Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden. De taak van de regionale kerngroep thuiszitters kan worden uitgebreid met de functie 'actietafel'. Maar het organiseren van een afzonderlijke 'actietafel' is ook een optie.

Knelpunten

- Terminologie thuiszitter; het toepassen van de wettelijke omschrijving van een thuiszitter blijft complex. Dit komt deels voort uit de wijze van registreren, interpretatie maar ook de situatie. Bijvoorbeeld een leerling heeft een behandelingstraject en gaat tijdelijk niet naar school. Hoe registreer je dit? Of een leerling wacht op plaatsing, een onderwijsplek, is dit dan een thuiszitter?
- Het aanleveren van cijfers blijft een aandachtspunt.

BASISCIJFERS PER GEMEENTE 2017-2018

AANTAL JONGEREN INGESCHREVEN BIJ HET ONDERWIJS

BASISONDERWIJS (INCL. SBO)

VOORTGEZET ONDERWIJS

MBO TOT 18 JAAR

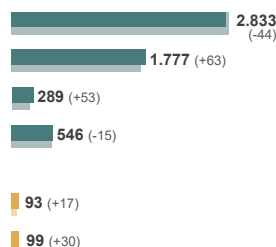
MBO 18 TOT 23 JAAR

SPECIAAL ONDERWIJS (<12 JAAR)

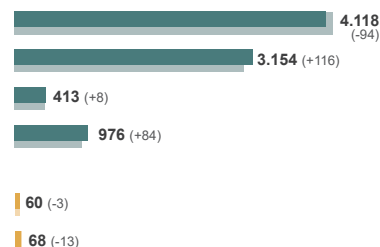
VOORTGEZET SPECIAAL ONDERWIJS

Achtkarspelen

Heerenveen

LEERPLICHT

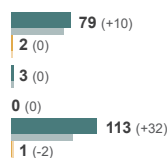
VERZUIMMELDINGEN 2017-2018

WETTELIJK VERZUIM

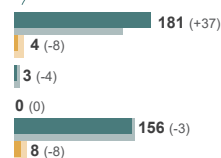
LUXE VERZUIM

regulier onderwijs ■
speciaal onderwijs ■

OVERIG VERZUIM

Meer weten over verzuim?
Kijk dan op pagina 19 van het rapport.

THUISZITTERS

LANGDURIG RELATIEF VERZUIMERS GEDURENDE 2017-2018

LANGDURIG RELATIEF VERZUIMERS EINDE SCHOOLJAAR

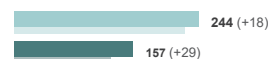
ABSOLUUT VERZUIMERS GEDURENDE 2017-2018

rmc

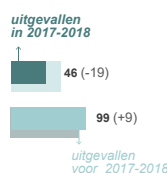
VERZUIMMELDINGEN RMC 18+

VERZUIM 18+ MELDINGEN | UNIEKE LEERLINGEN

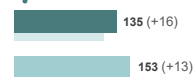

VOORTIJDIG SCHOOLVERLATEN

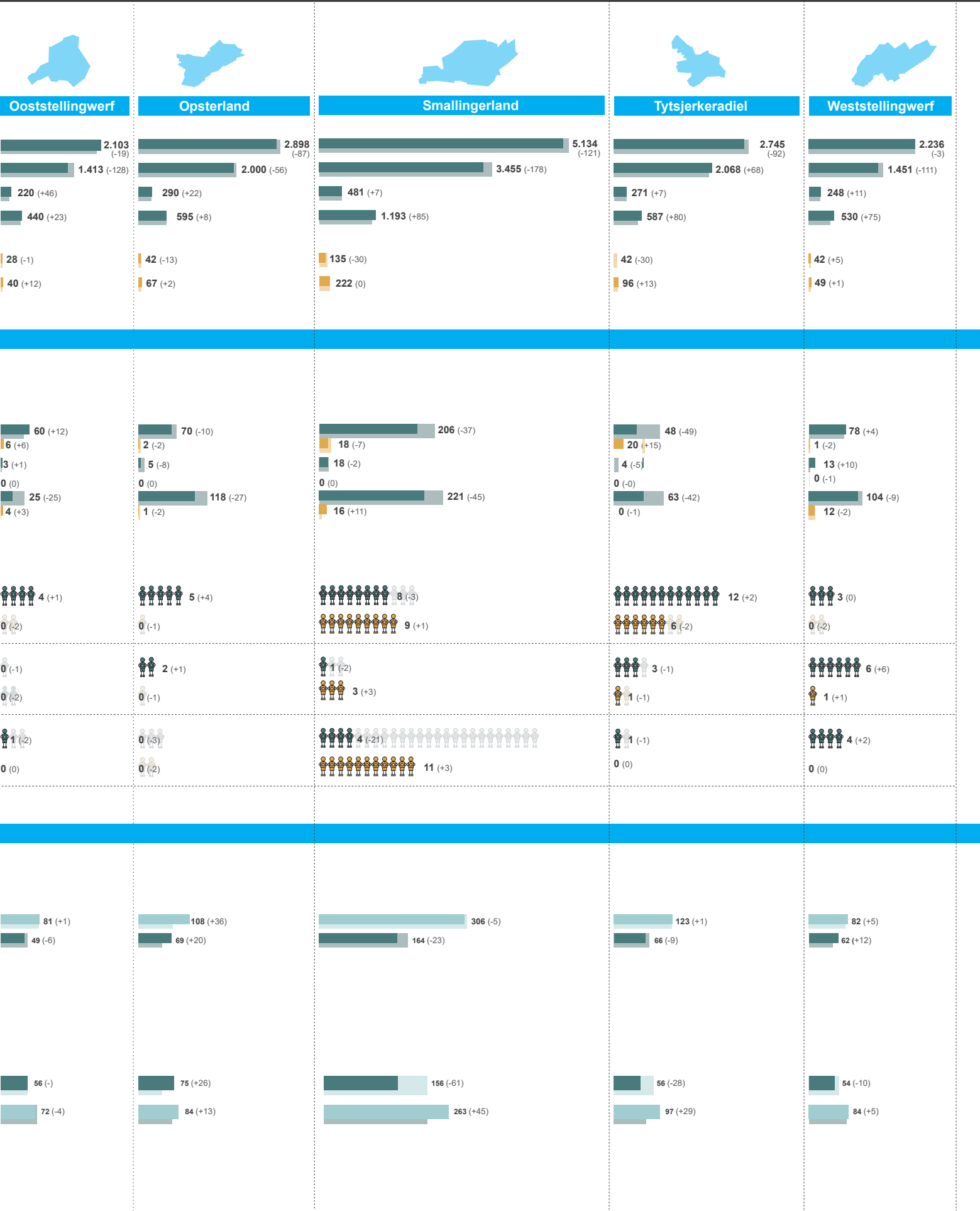
TOTAAL AANTAL VOORTIJDIGE SCHOOLVERLATERS IN BEELD BIJ RMC

Meer weten over voortijdig schoolverlaten?
Kijk dan op pagina 32 van het rapport.

In regio De Friese Wouden werken leerplicht & RMC samen aan een goed voorbereide start voor al onze jongeren. In deze infographic vindt u de basiscijfers van onze 7 gemeenten over schooljaar 2017-2018. Om hoeveel jongeren gaat het? Hoeveel jongeren kwamen in aanraking met leerplicht en met RMC? Hoeveel thuiszitters? Hoeveel voortijdig schoolverlaters? Hoeveel jongeren die een kwetsbare overstap hebben gemaakt? Deze infographic hoort bij het regionaal jaarverslag 2017-2018. Hier vindt u nog veel meer informatie over de jongeren in onze regio en de inzet van leerplicht & RMC.

(at zij een startkwalificatie hebben behaald.)

REGIONAAL OVERZICHT LEERPLICHT

Om hoeveel jongeren gaat het?

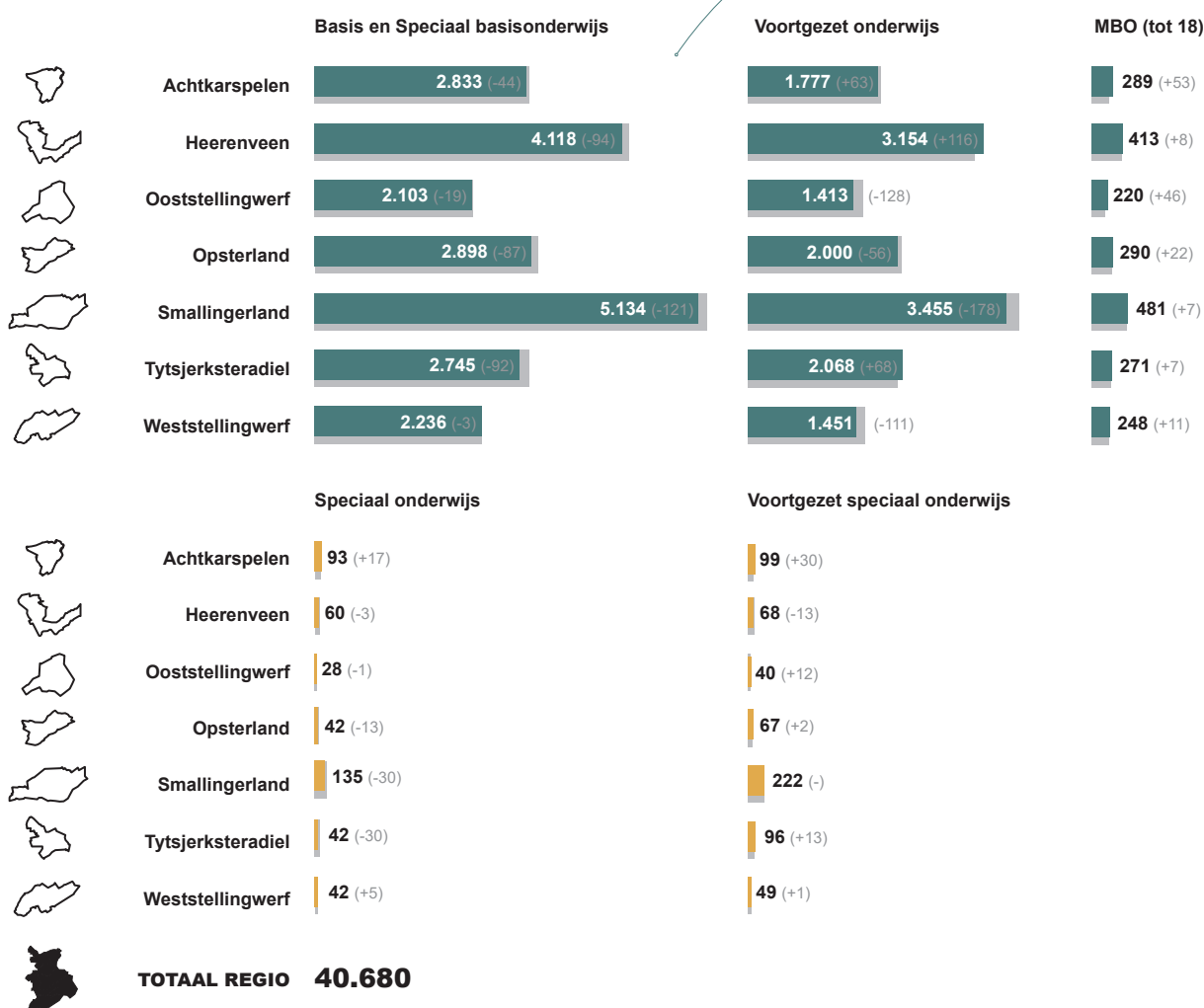
Regio de Friese Wouden telde in 2017-2018 bijna 41.000 leer- en kwalificatieplichtige jongeren (van 5 tot 18 jaar). Hieronder de verdeling per onderwijstypes:

AANTAL LEERLINGEN PER ONDERWIJSTYPE

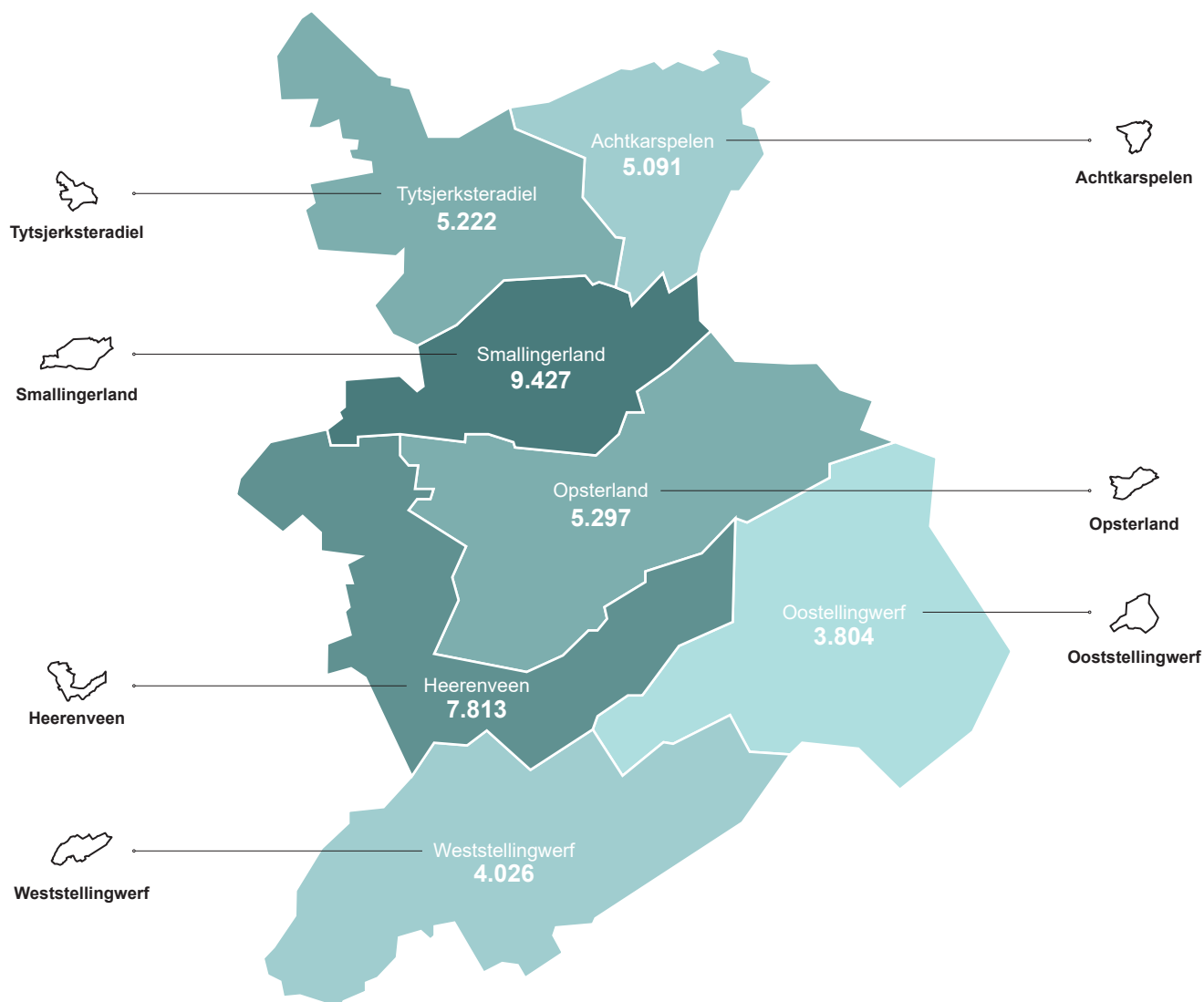

Het aantal leerlingen is alfabetisch op gemeente gesorteerd. Omwille van de leesbaarheid en consistentie wordt deze volgorde in de rest van de het rapport aangehouden.

AANTAL LEERLINGEN PER GEMEENTE

40.680 leerlingen totaal in regio De Friese Wouden

VRIJSTELLINGEN

Leerplichtige jeugdigen die niet in staat zijn om naar school te gaan, kunnen worden vrijgesteld van de Leerplichtwet. Binnen de Leerplichtwet wordt er onderscheid gemaakt in twee vormen van vrijstelling, namelijk vrijstelling van de inschrijvingsplicht en vrijstelling van geregeld schoolbezoek.

Vrijstellingen van de inschrijvingsplicht

Vrijstellingen van de inschrijvingsplicht lopen via de leerplichtambtenaar. De meeste vrijstellingen worden voor 1 jaar afgegeven en dienen jaarlijks opnieuw te worden aangevraagd. Als een jeugdige nooit in staat zal zijn om een school bezoeken, kan ook een permanente vrijstelling worden afgegeven.

In totaal zijn er in de regio 49 vrijstellingen van inschrijvingsplicht afgegeven voor het schooljaar 2017-2018. De meeste op grond van art. 5 sub a LPW: lichamelijke of psychische beperking.

Leerplichtwet	Welke vorm?
art. 3a Leerplichtwet	betreft vervangende leerplicht voor een jeugdige ouder dan 14 jaar die niet in staat is om volledig dagonderwijs te volgen (vo)
art. 3b Leerplichtwet	betreft vervangende leerplicht in het laatste schooljaar van het voortgezet onderwijs (vo)
art. 5 Leerplichtwet	vrijstelling vanwege: a. lichamelijke of psychisch beperkingen b. overwegende bedenkingen tegen de richting van nabijgelegen scholen c. een schoolinschrijving in het buitenland
Art. 5A Leerplichtwet	Vrijstelling vanwege een trekkend bestaan (bijvoorbeeld kermisexploitant of circusmedewerker)
art. 15 Leerplichtwet	vrijstelling van de kwalificatieplicht wegens het volgen van onderwijs op een andere wijze (mbo)

Vrijstellingen van geregeld schoolbezoek

In bepaalde gevallen kunnen de ouders van de schooldirecteur toestemming krijgen om hun kind niet naar school te laten gaan. Voorbeelden zijn: ziekte, religieuze feestdagen, verhuizing, bruiloft, noodzaak vanwege het specifieke beroep van een van der ouders of gewichtige omstandigheden. Regionale cijfers hierover zijn niet bekend (de school hoeft deze niet te delen met de leerplichtambtenaar).

Als een leerling op basis van gewichtige omstandigheden langer dan 10 dagen vrijgesteld dient te worden, dan moet er een verzoek worden ingediend bij de leerplichtambtenaar.

Leerplichtwet	Type vrijstelling
Art. 11g Leerplichtwet	betreft vrijstelling wegens gewichtige omstandigheden

Vrijstellingen 2017-2018

Hieronder ziet u de vrijstellingen per gemeente in schooljaar 2017-2018, afgegeven in regulier (po, vo, mbo) en speciaal onderwijs (so & vso).

	Achterkarspelen	Heerenveen	Ooststellingwerf	Opsterland	Smallingerland	Tytsjerksteradiel	Weststellingwerf
VERVANGENDE LEERPLICHT							
Leerplichtwet (3a)	0 (-1)	4 (+3)	0 (-)	0 (-2)	0 (-)	0 (-)	0 (-)
Leerplichtwet (3b)	0 (-1)	2 (+2)	0 (-)	0 (-1)	3 (+2)	0 (-)	0 (-)
VRIJSTELLING VAN INSCHRIJVINGSPLICHT							
beperkingen (5 sub a)	1 (-2)	8 (-2)	5 (-1)	1 (-13)	7 (-10)	6 (-4)	5 (+2)
bedenkingen (5 sub b)	0 (-)	0 (-)	2 (+1)	0 (-)	0 (-3)	0 (-)	0 (-1)
buitenland (5 sub c)	0 (-)	3 (+1)	3 (+1)	2 (+2)	3 (+1)	1 (-)	0 (-2)
trekkend bestaan (5A)	0 (-)	0 (-)	0 (-)	0 (-)	0 (-)	0 (-)	0 (-)
bijz. vrijstelling (15)	0 (-)	9 (-2)	2 (+1)	0 (-3)	0 (-1)	0 (-1)	0 (-1)
VRIJSTELLING VAN GEREGLD SCHOOLBEZOEK							
gew. omstandigheden (11g)	0 (-1)	0 (-7)	0 (-)	2 (-2)	6 (+5)	0 (-)	6 (-)
	1 (-5)	26 (-5)	12 (+2)	5 (-18)	19 (-6)	7 (-5)	11 (-2)

Permanente vrijstellingen van de inschrijvingsplicht

Indien een door de gemeente onafhankelijk verklaard deskundige, meestal een arts, verklaart dat een jeugdige nooit in staat zal zijn een school te bezoeken, kan een permanente vrijstelling op basis van art. 5 sub a LPW worden afgegeven. In onze regio waren aan de start van het schooljaar 2017-2018 43 jeugdigen met een permanente vrijstelling. In schooljaar 2017-2018 zijn 19 permanente vrijstellingen afgegeven. Jeugdigen die in aanmerking komen voor een permanente vrijstelling, kunnen jeugdigen zijn die nooit naar school kunnen i.v.m. een zware lichamelijke of verstandelijke beperking. Het kan echter ook gaan om jeugdigen van 16/17 jaar met een psychose die tot het einde van de leerplicht worden vrijgesteld.

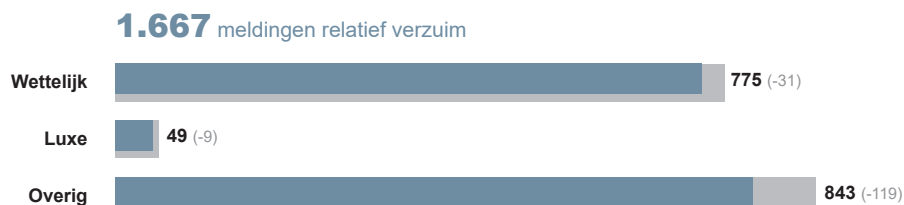
	Achterkarspelen	Heerenveen	Ooststellingwerf	Opsterland	Smallingerland	Tytsjerksteradiel	Weststellingwerf
permanente vrijstelling voorgaande jaren	6 (+2)	3 (-2)	2 (-2)	7 (-2)	15 (+1)	9 (-)	7 (-4)
permanente vrijstellingen NIEUW	1 (-4)	0 (-)	0 (-1)	1 (-4)	11 (+6)	7 (-1)	0 (-1)
Totaal	7 (2)	3 (-2)	2 (-3)	8 (-6)	26 (+7)	16 (-1)	7 (-5)

SCHOOLVERZUIM (RELATIEF VERZUIM)

Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige leerling ongeoorloofd afwezig is. We kennen de volgende soorten relatief verzuim:

- Wettelijk verzuim
- Luxe verzuim
- Overig verzuim

SCHOOLVERZUIM TOTALE REGIO

SCHOOLVERZUIM PER TYPE

Opmerking

Om het schoolverzuim inzichtelijk te maken in de verschillende gemeenten, is gekozen om de meldingen te tellen. Dit zijn de meldingen die de scholen bij DUO hebben gedaan, Deze meldingen zijn de meest objectieve manier om gemeenten onderling te vergelijken.

Wettelijk te melden verzuim van meer dan 16 uur in 4 weken

Scholen zijn wettelijk verplicht om verzuim te melden aan de leerplichtambtenaar bij een ongeoorloofde afwezigheid van 16 uur of meer in een periode van 4 weken. Vanaf 2017 wordt verzuim, ook in praktijk onderwijs en speciaal onderwijs, alleen nog via het verzuimregister gemeld.

In totaal waren er in 2017-2018 in onze regio 775 meldingen van wettelijk verzuim. Afgezet tegen het totaal aantal leerlingen is dit ongeveer 1,9%. Dit is vergelijkbaar met het verzuim percentage over schooljaar 2016-2017.

WETTELIJK VERZUIM PER GEMEENTE

Luxe verzuim

Er is sprake van luxe verzuim als een leerplichtige jeugdige, zonder vrijstelling, buiten de schoolvakantie om (met ouders) op vakantie gaat. Scholen en instellingen zijn verplicht dit te melden bij de leerplichtambtenaar via het verzuimregister.

LUXE VERZUIM PER GEMEENTE

		Basis en Speciaal basisonderwijs	Voortgezet onderwijs	MBO (tot 18)
	Achtkarspelen	0 (-)	3 (-)	0 (-)
	Heerenveen	0 (-3)	2 (-2)	1 (0)
	Ooststellingwerf	3 (+3)	0 (-2)	0 (-)
	Opsterland	0 (-3)	4 (-5)	1 (-)
	Smallingerland	10 (+2)	7 (-3)	1 (-1)
	Tytsjerksteradiel	0 (-6)	4 (+2)	0 (-1)
	Weststellingwerf	12 (+11)	1 (-)	0 (-1)
	TOTAAL REGIO	49		

NB: binnen het speciaal onderwijs werden er in 2017-2018 geen meldingen van 'luxe verzuim' geregistreerd.

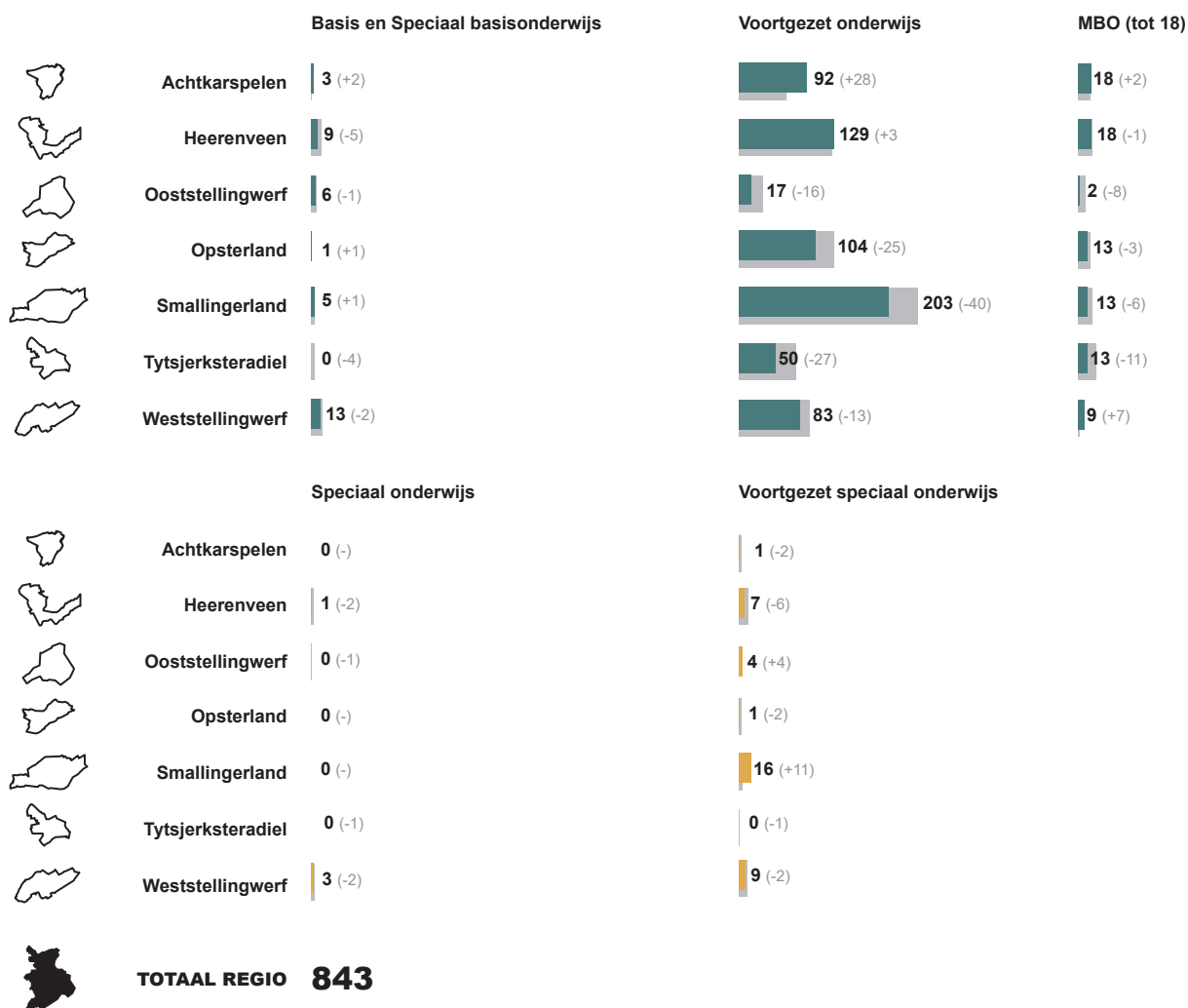
Overig verzuim

Een leerplichtige die minder dan de wettelijke termijn – 16 uur in 4 weken – verzuimt, maar wel lesuren of dagdelen overslaat, begint te verzuimen. Ook van dit verzuim mag de school via Duo melding doen aan de leerplichtambtenaar. De verantwoordelijkheid voor aanpak van het

verzuim ligt in eerste instantie bij de school. Een voorbeeld van overig verzuim is regelmatig te laat komen. De door de school genomen maatregelen hebben dan niet geholpen. De leerplichtambtenaar kan de ouders en de leerling preventief oproepen om ze te wijzen op de mogelijke consequenties van doorgaan met te laat komen.

Onder overig verzuim valt ook verzuim dat samenhangt met achterliggende problemen van de leerling. Een voorbeeld van dit verzuim is een leerling die regelmatig verzuimt omdat hij of zij binnen het gezin zorgtaken op zich neemt waardoor onvoldoende tijd voor school overblijft. Ook hierbij geldt dat het verzuim soms niet aan de wettelijke termijn van 16 uur van 4 weken komt, maar de school wel een melding kan doen.

OVERIG VERZUIM PER GEMEENTE

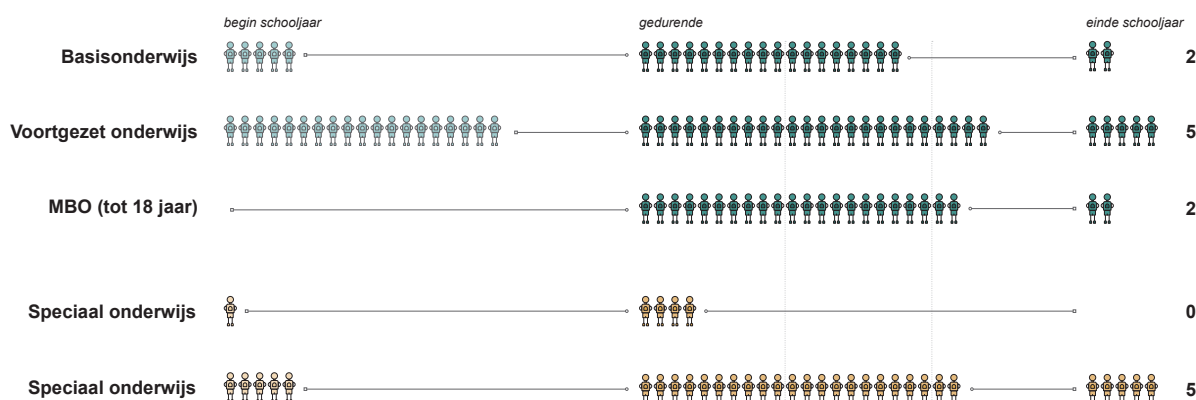
THUISZITTERS

De groep thuiszitters wordt gevormd door de langdurig relatief verzuimers en de absoluut verzuimers. In de onderstaande overzichten is het verloop van een schooljaar zichtbaar. Het aantal verzuimers aan het begin van het schooljaar (links) het aantal verzuimers die gedurende schooljaar er bij komen (midden) en rechts hoeveel verzuimers er aan het einde van het schooljaar overblijven.

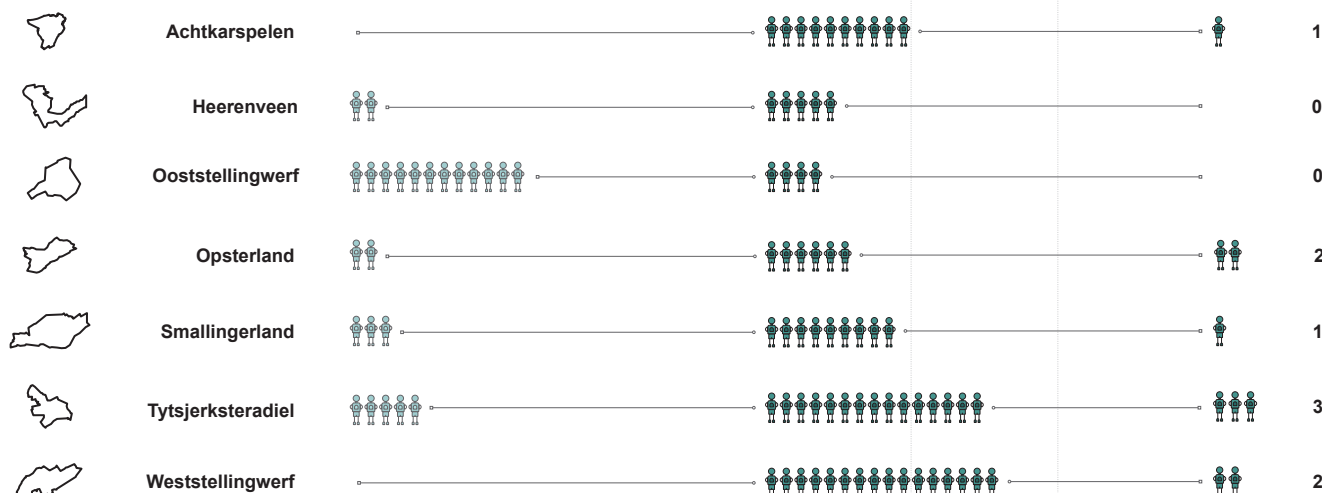
Langdurig relatief verzuim

Van langdurig relatief verzuim is sprake als een leerplichtige tussen de 5 en 16 jaar of een jeugdige van 16 of 17 jaar, die valt onder de kwalificatieplicht is ingeschreven op een school of onderwijsinstelling en zonder geldige reden meer dan 4 weken verzuimt. Het gaat dus om leerlingen die niet over een vrijstelling van de inschrijfplicht (o.g.v. artikel 5, 5a of 15 LPW) beschikken en ook niet zijn vrijgesteld van geregeld schoolbezoek (o.g.v. art. 11 LPW). In 2017-2018 zijn er in onze regio 90 jeugdigen geregistreerd als 'langdurig relatief verzuimer.' Voor 55 van hen is gedurende het schooljaar een passende oplossing gevonden. Zij zijn bijvoorbeeld onder begeleiding van een thuiszitterscoach terug gegaan naar school, naar een andere school gegaan of ze hebben een vrijstelling gekregen. Om voor deze jeugdige een passende oplossing te vinden, werkt de leerplichtambtenaar intensief samen met het onderwijs, de ouders, het samenwerkingsverband Passend Onderwijs, het gebiedsteam en andere betrokkenen.

LANGDURIG RELATIEF VERZUIM PER ONDERWIJSTYPE

LANGDURIG RELATIEF VERZUIM REGULIER ONDERWIJS, PER GEMEENTE

LANGDURIG RELATIEF VERZUIM SPECIAAL ONDERWIJS, PER GEMEENTE

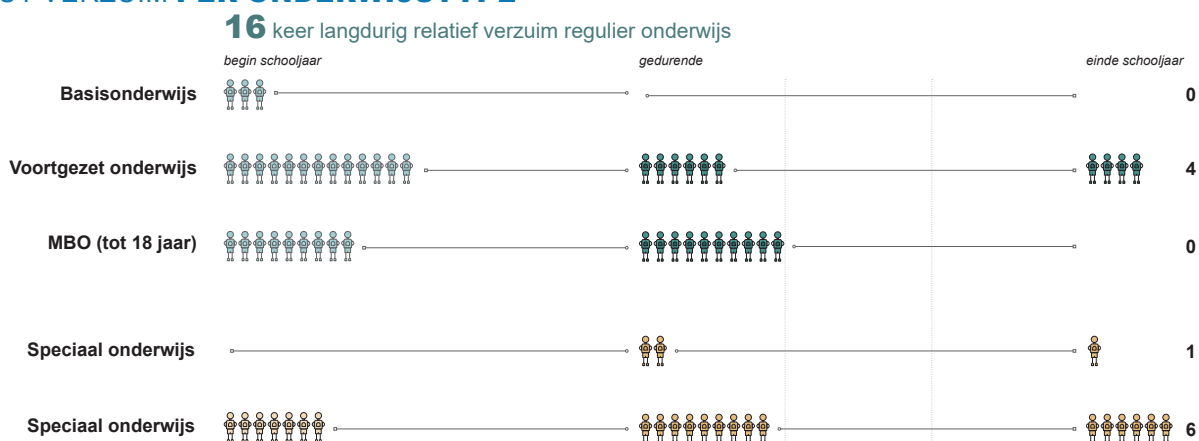
Absoluut verzuim

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige tussen de 5 en 16 of een jeugdige van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht. Potentieel absoluut verzuim kan worden afgeleid uit de vergelijking van de Basisregistratie personen (BRP) met de Basisregistratie onderwijs (BRON): hieruit komt naar voren welke leer- en kwalificatieplichtige jeugdigen niet op een school zijn ingeschreven.

De duur van absoluut verzuim kan sterk uiteenlopen, van enkele dagen tot maanden.

In het schooljaar 2017-2018 zijn in onze regio 34 jeugdigen geregistreerd als absoluut verzuimer. Van hen hebben 23 zich opnieuw ingeschreven op een school.

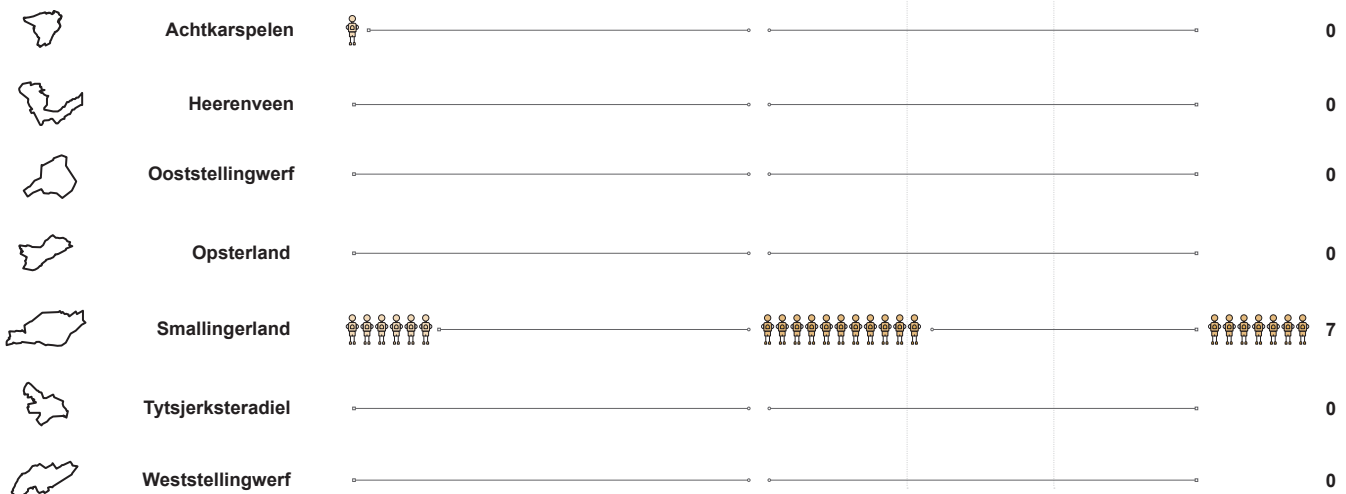
ABSOLUUT VERZUIM PER ONDERWIJSTYPE

ABSOLUUT VERZUIM REGULIER ONDERWIJS **PER GEMEENTE**

ABSOLUUT VERZUIM SPECIAAL ONDERWIJS, **PER GEMEENTE**

Over thuiszitters...

Hierboven hebben we laten zien hoeveel jongeren er als thuiszitter geregistreerd zijn in het schooljaar 2017-2018. We zijn hierbij uitgegaan van de definitie van het ministerie OCW & Ingrado. Naast deze ongeoorloofde thuiszitters, zijn er meer jongeren die (tijdelijk) niet naar school gaan. Wanneer hier echter een 'geldige reden' voor is, worden zij niet geregistreerd als thuiszitter. Denk bijvoorbeeld aan kinderen die langdurig (psychisch) ziek zijn of jeugdigen in het speciaal onderwijs die een OOT (onthefing Onderwijs Tijd) hebben. Het werkelijke aantal thuiszitters is hoger dan de optelsom van de ongeoorloofd langdurig relatief verzuimers en de absoluut verzuimers. De leerplichtambtenaar in de gemeente kan hierover meer vertellen.

HANDHAVING EN PREVENTIE

Leerplichtambtenaren hebben enerzijds een handhavende rol en zien toe op de naleving van de leerplichtwet en anderzijds hebben zij een maatschappelijke zorgtaak en preventieve taak. Dat betekent o.a. dat zij ouders en of jeugdigen verwijzen naar hulp als er achterliggende oorzaken voor het verzuim zijn en deelnemen aan zorgteams van scholen en MDO's.

1. Handhavende taak

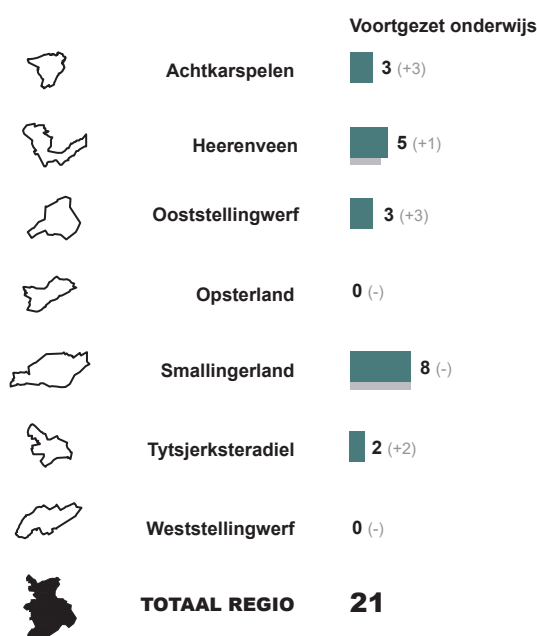
De leerplichtambtenaren in regio De Friese Wouden maken gebruik van meerdere middelen om het verzuim te stoppen.

De waarschuwing

Een van de middelen om voorzetting van ongeoorloofd verzuim te voorkomen, is het houden van een waarschuwingsgesprek en of het versturen van een waarschuwingsbrief. De jeugdigen en of de ouders van de jeugdigen worden op de hoogte gesteld van de mogelijke gevolgen van het verzuim.

Halt-straf

Bij licht spijbelverzuim of te laat komen is de mogelijkheid om een HALT afdoening op te maken. HALT biedt oplossingen bij het terugdringen van jeugdcriminaliteit om zo een bijdrage te leveren aan een veilige en leefbare samenleving. HALT maakt jeugdigen die een lichte misstap (kunnen) begaan bewust van de gevolgen van hun gedrag en stimuleert ze om die keuzes te maken die nodig zijn voor deelname aan de samenleving. Dit doen ze samen met ouders, docenten en andere professionals die een grote invloed hebben op de jeugdigen. Een verwijzing naar de alternatieve straf, de HALT afdoening, leidt in eerste instantie niet tot strafvervolgning. Wanneer de jeugdige die opgelegde straf positief afrondt, wordt de overtreding geseponeerd.

NB: binnen de overige onderwijstypen zijn geen Halt-straffen geregistreerd.

Proces-verbaal

Bij overtreding van de Leerplichtwet is het ten slotte mogelijk proces-verbaal tegen de overtreder op te maken. In praktijk betekent dit niet dat bij de eerste beste overtreding tegen een leerling of ouders proces-verbaal wordt opgemaakt.

In de meeste situaties vindt eerst een gesprek met leerling en ouders plaats, waarin de reden van de overtreding wordt besproken. Waar sprake is van moedwillig schoolverzuim, of er blijkt nalatigheid van de verantwoordelijkheid van de ouders volgt eerst een officiële waarschuwing. Pas bij recidive wordt proces-verbaal opgemaakt. Het opmaken van proces-verbaal is een discretionaire bevoegdheid van de buitengewoon opsporingsambtenaar. Dit houdt in dat de buitengewoon opsporingsambtenaar zelf bepaalt of en wanneer proces-verbaal wordt opgemaakt.

PROCESSEN VERBAAL PER GEMEENTE

		Basis en Sp. basisonderwijs	Voortgezet onderwijs	MBO (tot 18)	Speciaal onderwijs	Voortgezet speciaal onderwijs
	Achtkarspelen	0 (-)	3 (-1)	1 (+1)	0 (-)	0 (-)
	Heerenveen	0 (-)	4 (-)	4 (-2)	0 (-)	3 (+2)
	Ooststellingwerf	1 (+1)	0 (-)	0 (-)	0 (-)	0 (-)
	Opsterland	0 (-1)	0 (-4)	0 (-)	0 (-)	0 (-2)
	Smallingerland	4 (+3)	3 (-14)	1 (-3)	0 (-)	1 (-4)
	Tytsjerksteradiel	0 (-2)	2 (-4)	0	0 (-)	0 (-1)
	Weststellingwerf	1 (+1)	0 (-)	2	0 (-)	0 (-)
	TOTAAL REGIO	30				

Justitieel Casus Overleg (JCO) Leerplichtzaken

Eens per drie weken vindt het JCO leerplichtzaken plaats. Deelnemers hieraan zijn het Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming, de jeugdreclassering van het Regiecentrum Bescherming & Veiligheidshuis en de leerplichtambtenaren. Doel van overleg is (betere) afstemming tussen de strafrechtelijke ketenpartners en een adequate gezamenlijke aanpak van schoolverzuim.

2. Maatschappelijke zorgtaak - preventie

‘Voorkomen is beter dan genezen’ is in de regio een belangrijk uitgangspunt. In het kader hiervan voeren de medewerkers van leerplicht veel preventieve acties uit. Preventieve acties zijn handelingen die verricht worden zonder dat daar een officiële melding van schoolverzuim ten grondslag ligt, maar waar er wel zorgen bestaan over een jeugdige. Te denken valt aan de deelname in zorgteams van het onderwijs, MDO's, meedenken over aangepaste trajecten om thuiszitters te voorkomen, maatwerk leveren, samenwerkingen met GGD en gebiedsteams.

Wanneer een leerplichtambtenaar problemen op meerdere leefgebieden van een jeugdige signaleert en zich zorgen maakt, kan hij/zij hiervan een melding doen,

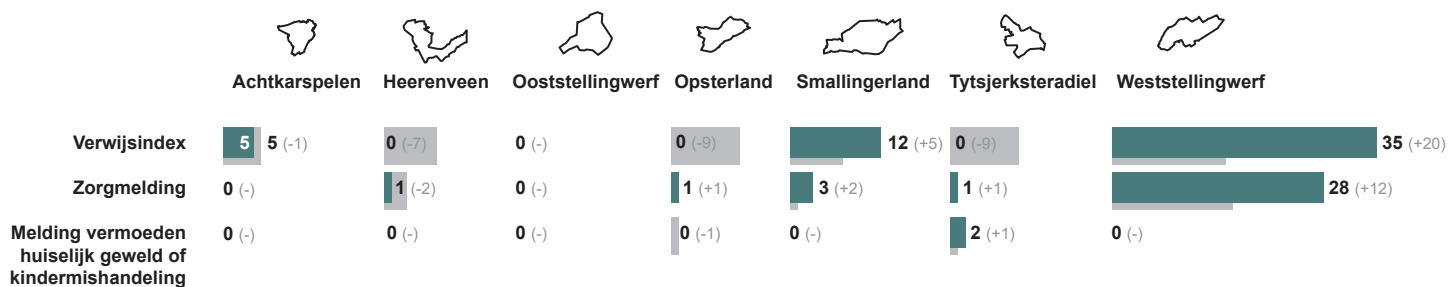
Indien de leerplichtambtenaar een melding in de Verwijsindex doet, kan hij/zij via dit communicatiemiddel in contact komen met andere betrokken hulpverleners. Ook kan de leerplichtambtenaar een zorgmelding doen bij het gebiedsteam of, indien sprake van zorgen rondom huiselijk geweld en kindermishandeling, een melding bij het Regiecentrum Bescherming en Veiligheid.

CASUS

‘Een leerling uit de middenbouw was veel ziek en altijd op maandag. Omdat wij het niet vertrouwden hebben we onderzocht wat er aan de hand kon zijn. Zijn ouders zijn gescheiden en om het weekend ging hij naar zijn vader. Moeder wilde dat niet en meldde haar zoon geregeld ziek als hij een weekend bij vader was geweest. Ze wilde hiermee aantonen dat het verblijf bij vader niet goed voor hem was en hoopte de bezoeken te kunnen stoppen. Met het kind ging het inmiddels niet goed; hij zat knel tussen zijn ouders. In overleg met leerplicht hebben we besloten deze casus te bespreken in het multidisciplinair overleg. Dit heeft ertoe geleid dat hij is verwezen naar het sbo waar hij geweldig tot z'n recht komt. Deze casus laat zien dat er allerlei belangen spelen terwijl er maar één belang telt: dat van het kind!’

MELDINGEN LEERPlicht PER GEMEENTE

72 meldingen door leerplicht

REGIONALE MELD- EN COÖRDINATIE-FUNCTIE VOORTIJDIG SCHOOLVERLATEN

In 2002 is “de RMC-functie” wettelijk verankerd. Met de wettelijke regels is het beleid ten aanzien van het voortijdig schoolverlaten vastgesteld, dat de rijksoverheid sinds het begin van de jaren negentig gevoerd heeft. In de wet is vastgelegd dat het bestrijden van voortijdig schoolverlaten een gezamenlijke taak is van de schoolbesturen en de gemeente. Vanaf 1 januari 2002 zijn de schoolbesturen verplicht om voortijdig schoolverlaters te melden bij de gemeente.

Onze taak is recentelijk in wetgeving verstevigd en verbreed. Per één januari 2019 treedt de ‘wet regionale samenwerking voortijdig schoolverlaten en jongeren in kwetsbare positie’ in werking. Met deze wet wordt de huidige onderwijswetgeving aangepast met als doel de regionale aanpak van voortijdig schoolverlaten structureel te borgen en te verbreden naar jongeren voor wie het halen van een startkwalificatie (tijdelijk) niet haalbaar is. De wet beoogt dat alle jongeren van 12 tot 23 jaar zonder startkwalificatie optimaal worden ondersteund in het vinden van een passende plek dankzij een sluitend regionaal vangnet van partijen uit onderwijs, gemeenten, zorg en arbeid.

De wet bevat zeven maatregelen die tot doel hebben om de regionale samenwerking vsv te verbeteren en uit te breiden met bepaalde doelgroepen en overlegpartijen:

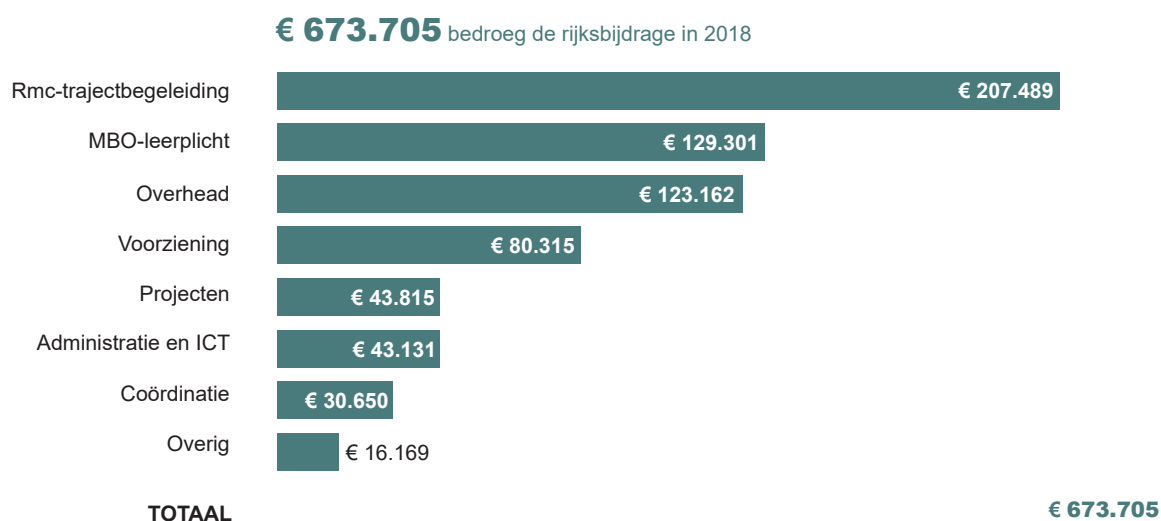
1. Wettelijke verplichting tot het maken van een regionaal programma en regionaal bestuurlijk overleg gemeenten-scholen;
2. Gemeenten in staat stellen om samen met scholen het regionaal programma vsv te financieren (specifieke uitkering);
3. Uitbreiding doelgroep RMC-functie met verplichting tot volgen leerlingen uit pro en vso;
4. Benoemen dat leerplichtige leerlingen van 12 tot 18 jaar behoren tot doelgroep regionale vsv-aanpak;
5. Uitbreiding toelatingsmogelijkheden vavo;
6. Verplichting rmc-contactgemeente tot betrekking partijen uit domeinen arbeid en zorg in regionaal vsv-overleg;
7. Plicht tot afstemmen ondersteuningsaanbod gemeenten, samenwerkingsverbanden vo en mbo-instellingen.

In dit hoofdstuk gaan we in op de aanpak van voortijdig schoolverlaters (vsv) in regio De Friese Wouden. Wettelijk gezien heeft de regionale meld- en coördinatiefunctie (rmc) voornamelijk de taak om uitgevallen jongeren terug te begeleiden naar het onderwijs; een curatieve taak. In onze regio zetten wij echter ook in op een preventieve aanpak; voorkomen dat jongeren uitvallen. Dit doen we o.a. door actief in te steken op schoolverzuim bij meerderjarige jongeren, ‘verzuim 18+’ genoemd. We starten met een toelichting op deze preventieve aanpak. Vervolgens wordt ingegaan op de jeugdigen tot 23 jaar die het onderwijs zonder startkwalificatie hebben verlaten, in het afgelopen schooljaar of daarvoor. We laten hun status aan het einde van het schooljaar zien en tonen hoeveel jongeren we als rmc hebben terug weten te begeleiden naar onderwijs of werk.

FINANCIEEL

De gemeente Smallingerland ontvangt jaarlijks een rijksbijdrage voor de rmc-taken. Hieronder de verantwoording over 2018

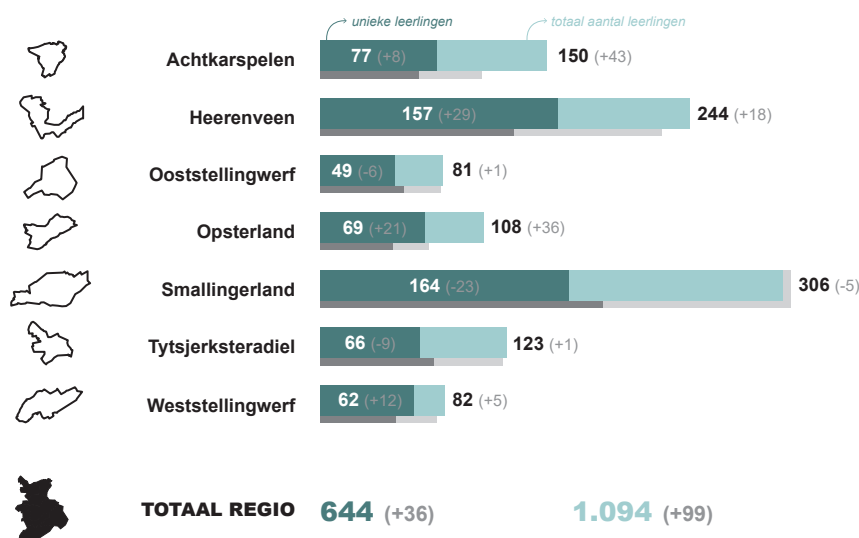
VERZUIM 18+ (RMC VERZUIM)

Verzuim is een belangrijk voorbode van voortijdig schoolverlaten. Scholen moeten jeugdigen die niet meer onder de leerplichtwet vallen en nog geen startkwalificatie hebben behaald, na vier weken afwezigheid melden bij het rmc. In regio De Friese wouden zijn afspraken gemaakt waardoor eerder gemeld kan worden. Scholen melden jeugdigen die zestien uur in vier weken verzuimen. Dezelfde werkwijze als jeugdigen die onder de leerplichtwet vallen.

We zien een lichte stijging in het aantal meldingen. Scholen maken meer gebruik van de mogelijkheid om jeugdigen 18+ te melden. De stijging in het aantal unieke verzuimmeldingen betekent niet dat er meer verzuimd wordt, het betekent wel dat er meer gemeld wordt. Dit is een positieve ontwikkeling. De rmc-trajectbegeleiders kunnen jeugdigen in een vroeg stadium monitoren en eventueel ingrijpen om voortijdig schooluitval te voorkomen.

Regelmatig worden jeugdigen meerdere malen gemeld. Daarom is het aantal unieke leerlingen apart weergegeven.

AANTAL VERZUIM 18+ MELDINGEN PER GEMEENTE

Welke acties worden ondernomen op deze meldingen?

Het onderwijs geeft bij de melding aan of (directe) actie gewenst is. In sommige gevallen is dit niet nodig; een actie van de school of een brief namens het rmc volstaat.

In sommige gevallen is na meerdere verzuimmeldingen, het uiteindelijk toch het beste voor de jeugdige om de school te verlaten. Wij zijn dan vroeg betrokken om samen met de jeugdige een vervolgplan te maken.

Overige vormen van preventie

Naast de acties om verzuim onder de niet-leerplichtige jeugdigen te voorkomen, zijn er meer activiteiten die het rmc uitvoert om schoolverlaten te voorkomen. Zo sluiten de mbo-leerplichtambtenaren en rmc-trajectbegeleiders ook aan bij zorg overleggen om mee te denken bij casuïstiek, waarin er risico bestaat op schoolverlaten of langdurig verzuim.

CASUS

“Ik werd benaderd door een roc omdat een jeugdige in het laatste jaar van haar opleiding moeite had om school te bezoeken en de opleiding af te ronden.

Na met haar uitgebreid gesproken te hebben bleek zij rond te zwerven en nergens in beeld te zijn. Gezien zij niet in een gemeente stond ingeschreven was het onduidelijk welke gemeente/organisatie hulp kon bieden.

Na intensieve begeleiding heeft de jongere inmiddels een uitkering, postadres, in beeld bij Zienn en heeft zij haar opleiding succesvol vervolgd.”

Cijfers voortijdig schoolverlaten

Aan het einde van het schooljaar blikken we terug op het voorgaande jaar. En maken we de vergelijking met eerdere jaren.

Hoeveel jeugdigen zijn er uitgevallen? Hoeveel jeugdigen waren er al in eerdere jaren uitgevallen? Hoeveel jeugdigen hebben we kunnen herplaatsen in het onderwijs? Hoe is de verdeling van het aantal schoolverlaters in de onderlinge gemeenten van de Friese Wouden? Waar zijn de jeugdigen naar uitgestroomd en wat is de status van de huidige voortijdig schoolverlaters? Deze vragen komen onderstaand puntsgewijs aanbod.

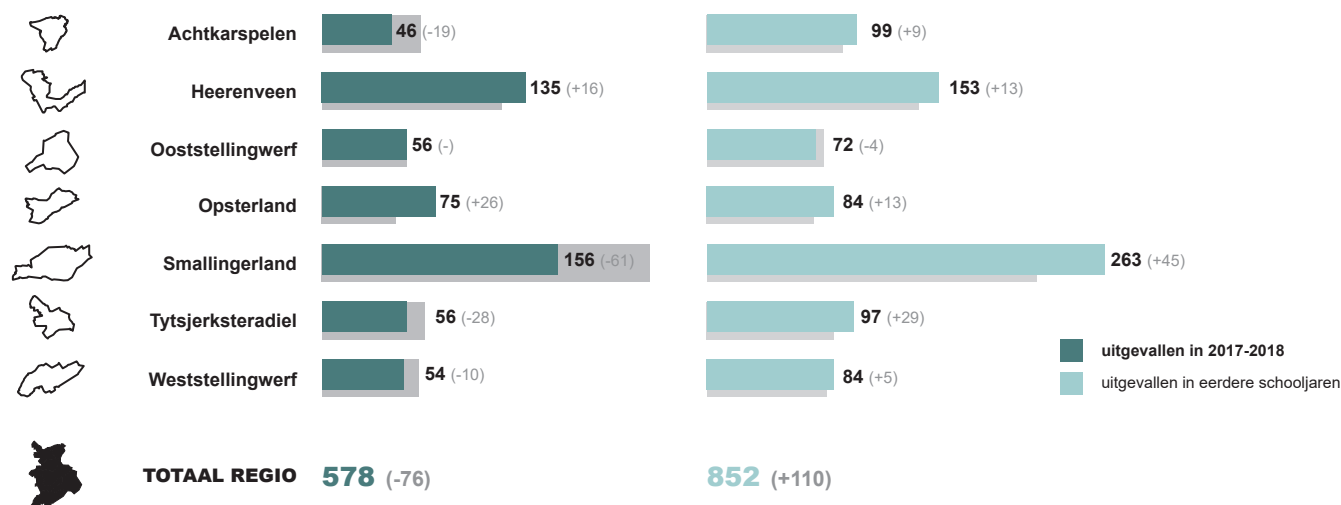
A. Om hoeveel jongeren gaat het?

Hieronder vindt u de stand van zaken op het meetmoment 31 juli 2018. De cijfers hebben betrekking op het schooljaar 2017-2018. Tevens worden de cijfers van schooljaar 2016-2017 weergegeven, zodat er een vergelijking gemaakt kan worden ten opzichte van een jaar geleden.

In het begin van het schooljaar 2017-2018 waren er 852 jongeren in beeld bij rmc, deze jeugdigen zijn in voorgaande schooljaren uitgevallen. Gedurende het schooljaar zijn 578 jeugdigen nieuw in beeld gekomen als voortijdig schoolverlater.. In totaal waren er 1.430 jeugdigen in beeld bij rmc in schooljaar 2017-2018.

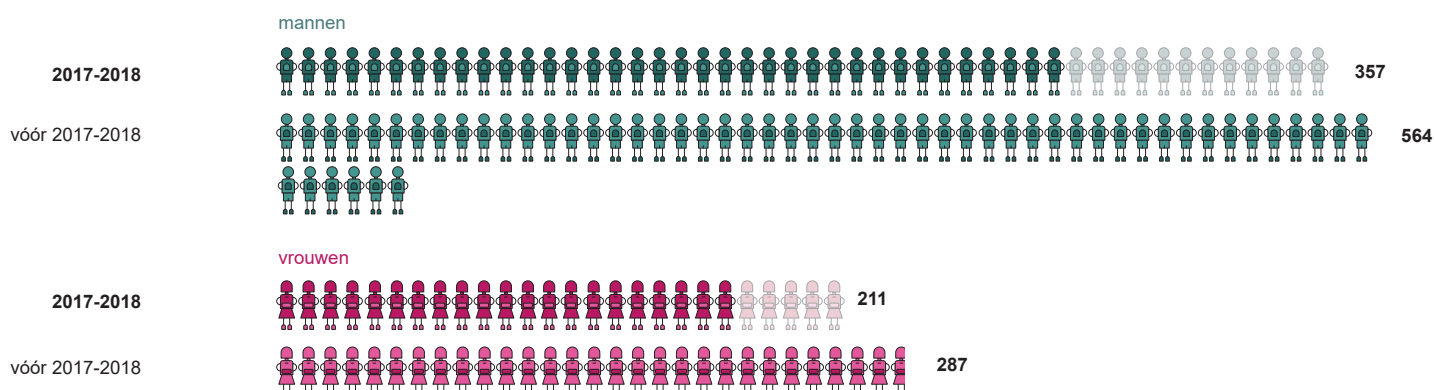
Ten opzichte van het schooljaar 2016-2017 zijn er minder vsv'ers. De gemeenten met de grootste afname zijn Tytsjerksteradiel en Smallingerland. Deze afname is grotendeels te verklaren door de lagere instroom van jonge asielzoekers.

AANTAL UITGEVALLEN JONGEREN PER GEMEENTE

B. Wat zijn het voor jongeren?

In onderstaande tabel is de verdeling man/vrouw te zien onder de vsv'ers en in onderwijs herplaatste vsv'ers.

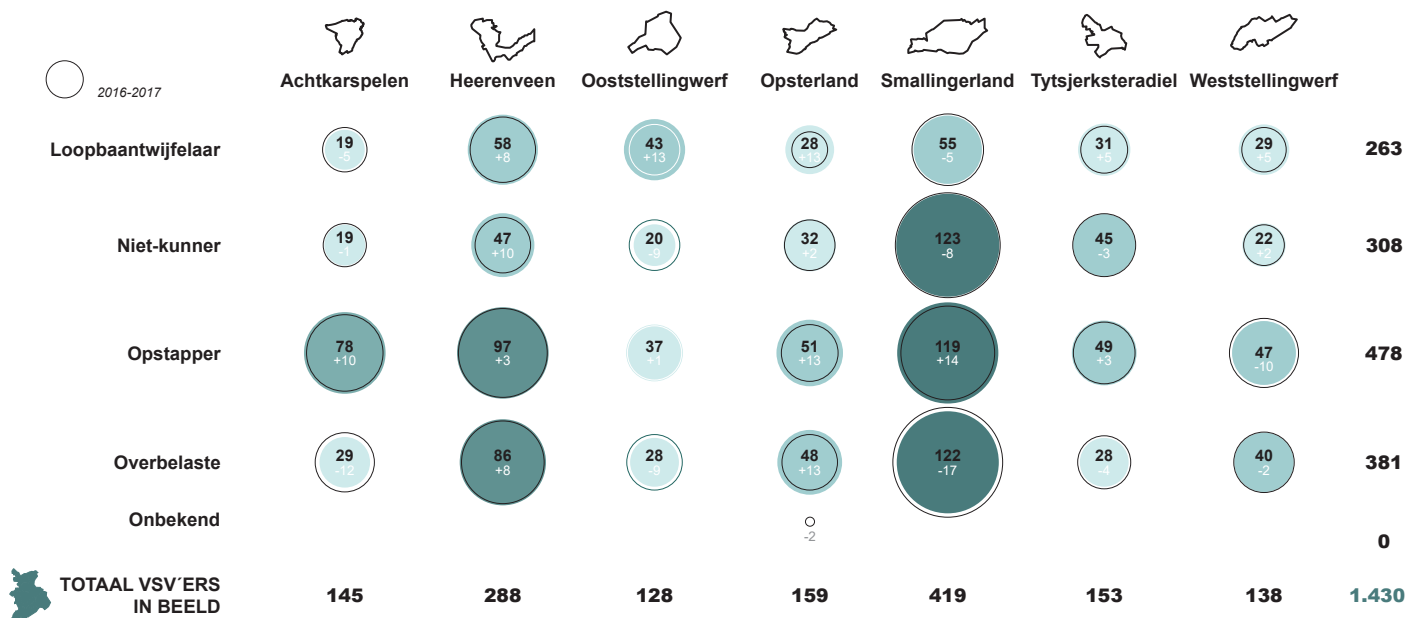

Verdeling type schoolverlaters

Bij RMC De Friese Wouden gebruiken we vier typeringingen voor voortijdig schoolverlaters:

1. Loopbaantwijfelaar (jeugdige die uitvalt vanwege studie- of beroepskeuze)
2. Niet-kunner (kan het niveau van de opleiding niet aan of is niet in staat om een opleiding op het niveau van een startkwalificatie af te ronden)
3. Opstapper (jeugdige die 'klaar is met het zitten in de schoolbanken en aan het werk wil')
4. Overbelaste (er is sprake van problemen op een of meerdere leefgebieden)

De onderstaande tabel geeft de typering aan van alle 1.430 vsv'ers die in het schooljaar 2017-2018 in beeld zijn geweest. Er is een lichte stijging te zien in loopbaantwijfelaars en opstappers. De groep loopbaantwijfelaars is in algemene zin eenvoudiger terug te plaatsen in het onderwijs. Toename van opstappers kan samenhangen met grotere arbeidskansen zonder startkwalificatie door de aantrekkende economie.

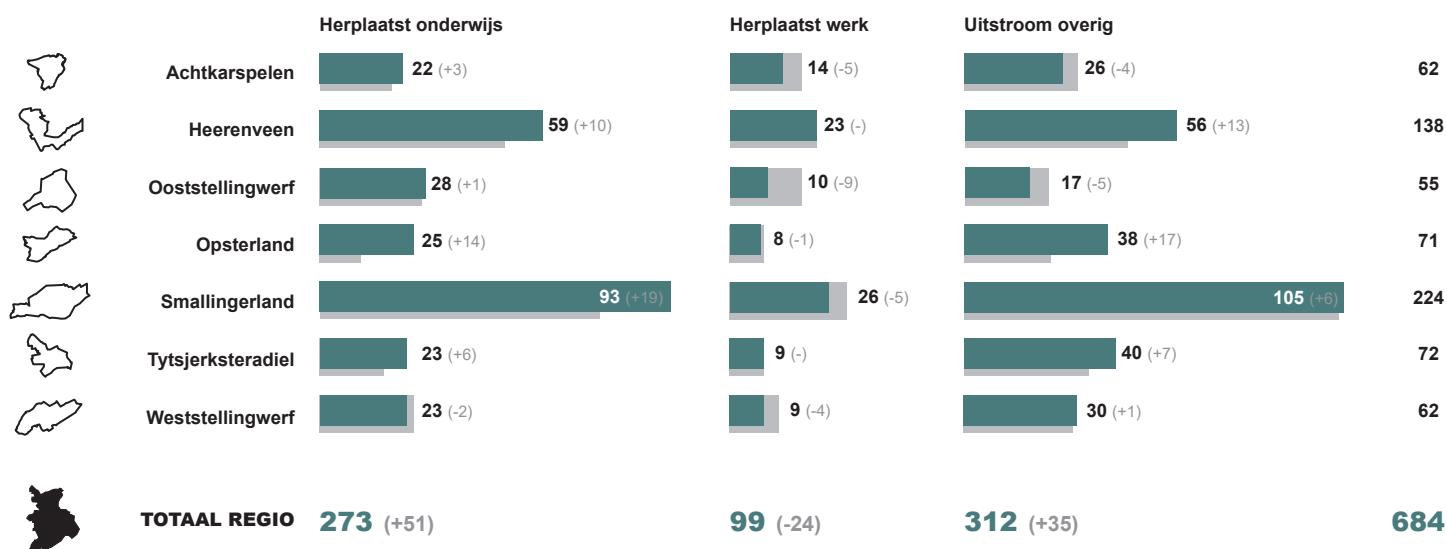

Bovenstaande tabel geeft de typering aan van alle 1.430 vsv'ers die in schooljaar 2017-2018 in beeld zijn geweest.

C. Waar zijn jongeren gedurende het schooljaar 2017 – 2018 naar uitgestroomd?

In totaal zijn gedurende het schooljaar 684 jeugdigen uitgestroomd. Onderstaand is per gemeente aangegeven wat de uitstroombestemming is geweest. Er zijn drie mogelijke uitstroom typeringingen. Herplaatst onderwijs zijn de jeugdigen die teruggeleid zijn naar onderwijs. Herplaatst werk zijn de jeugdigen die op de leeftijd van 23 jaar een arbeidsplek hebben. De overige uitstroom zijn de jeugdigen die niet onder andere twee typeringingen vallen, zij zijn bijvoorbeeld verhuisd of 23 jaar geworden zonder werk.

AANTAL UITGESTROOMDE JONGEREN PER GEMEENTE

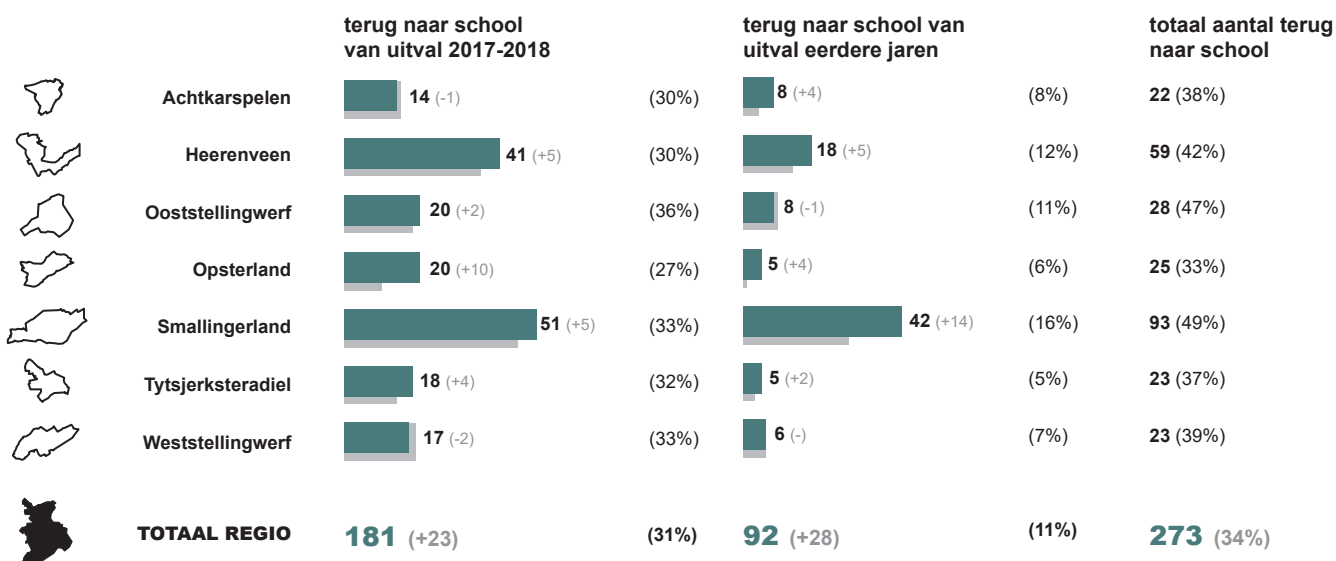

Inzoomen op de uitstroom naar onderwijs

De rmc heeft als hoofddoelstelling voortijdig schoolverlaters terug te begeleiden naar onderwijs, zodat zij alsnog een startkwalificatie behalen. Een startkwalificatie is een diploma op havo, vwo of minimaal mbo 2 niveau. In schooljaar 2017-2018 zijn 273 van de 1.430 jeugdigen die in beeld waren bij rmc terug gegaan naar onderwijs. Van deze 273 jeugdigen waren er 181 in hetzelfde schooljaar uitgevallen (nieuwe vsv'ers) en 92 al in eerdere schooljaren (oude vsv'ers). Kijken we naar percentages dan valt op dat zowel bij de nieuwe vsv'ers als de oude vsv'ers een grote stijging is te zien in jongeren die teruggeleid zijn naar onderwijs.

Het percentage van het totaal aantal vsv'ers terug naar onderwijs is gestegen van 15,9% naar 19,1%. De groep loopbaantwijfelaars laat de grootste stijging in herplaatsing naar onderwijs zien.

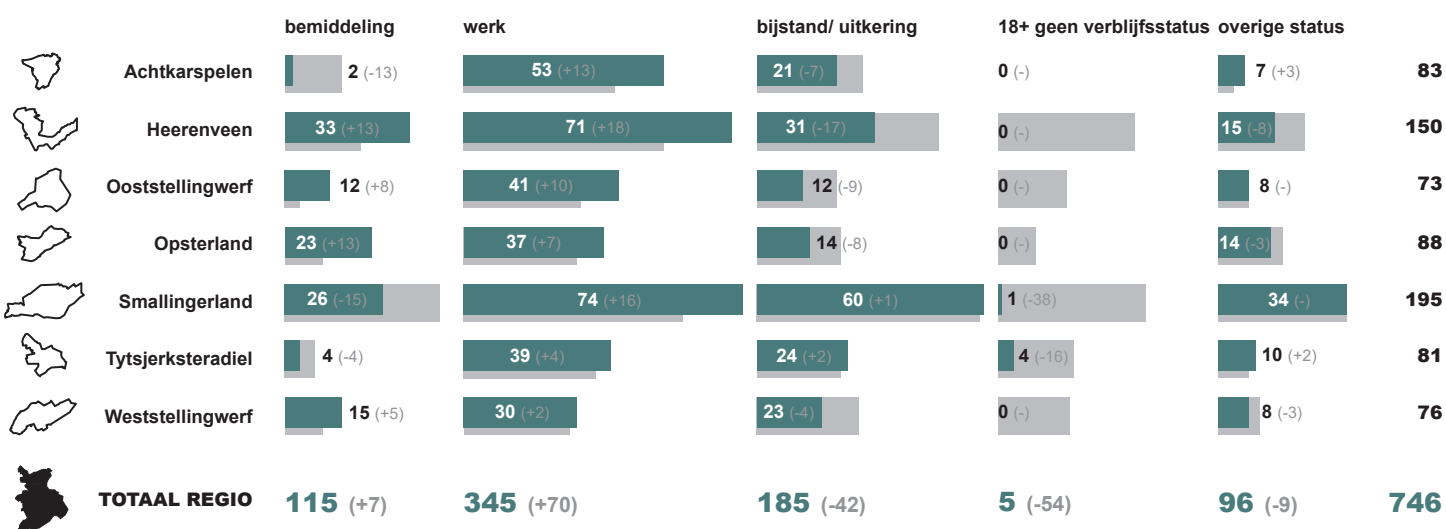
AANTAL UITVALLERS PER GEMEENTE

D. Wat doen de jongeren die op 31-07-2017 niet zijn uitgestroomd?

Om een beeld te krijgen van de situatie van de jeugdigen die als voortijdig schoolverlaters staan geregistreerd, laat onderstaande tabel zien wat de status is van de jeugdigen op meetmoment 31-07-2018.

AANTAL NIET UITGESTROOMDE JONGEREN PER GEMEENTE

De groep 'in bemiddeling' betreft de jeugdigen waarmee een rmc-trajectbegeleider nauw in contact is en een passend traject wordt ingezet.

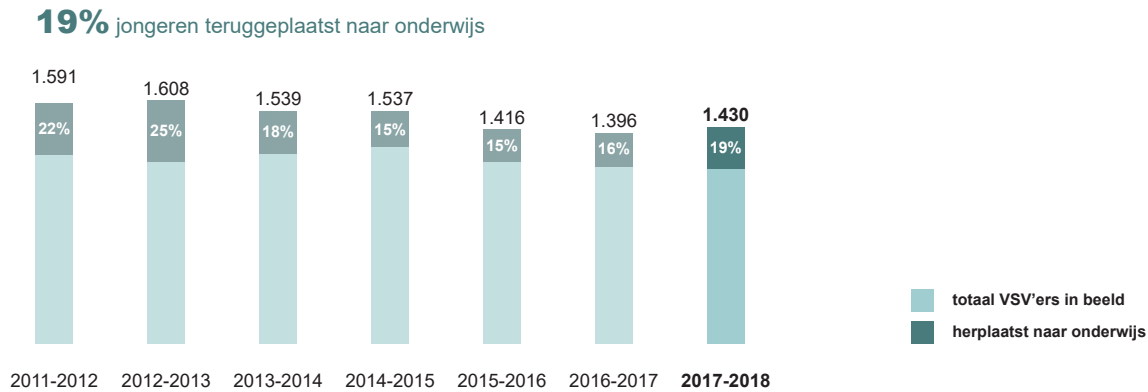
De jeugdigen met een andere status worden gemonitord of ze nog aan het werk zijn, of er nog sprake is van een uitkeringssituatie e.d.

Opvallend is de toename in werkende schoolverlaters. Het blijkt dat een groot aantal jongeren er voor kiest om werk te verruilen voor onderwijs. Een mogelijk oorzaak hiervan is de aantrekkende arbeidsmarkt. Hier zit een risico van 'groenpluk'. Door arbeidsschaarste kan het voor werkgevers aantrekkelijk zijn om jongeren, in een leerwerktraject, een volledig dienstverband aan te bieden. Positief van de aantrekkende arbeidsmarkt is dat er substantieel minder jongeren in een uitkeringssituatie zitten.

Terugblik voorgaande jaren

De daling in totaal aantal vsv'ers die afgelopen jaren zichtbaar was, lijkt zich te stabiliseren. Deze trend is landelijk terug te zien. Het percentage jeugdigen dat terugkeert naar het onderwijs, is dit schooljaar 2017-2018 sterk gestegen. Van 16% in 2016-2017 naar 19% in 2017-2018. Binnen de groep nieuwe vsv'ers met de typering loopbaantwijfelaar is dit percentage zelfs 60%.

AANTAL JONGEREN **TERUGGEPLAATST NAAR ONDERWIJS**

Landelijke telling ministerie van Onderwijs (Convenantstelling) 2016-2017

Sinds de invoering van de 'aanval op schooluitval' in 2008 werkt het ministerie van Onderwijs met zogeheten convenant jaren. Dit is een jaar dat loopt van 1 oktober tot 1 oktober. (Dit heeft te maken met de in- en uitschrijfdatum voor bekostiging van het onderwijs). Het aantal voortijdig schoolverlaters in een convenant jaar wordt vergeleken met andere rmc-regio's. Er zijn landelijke normen vastgesteld per opleidingsniveau.

De telling voor het convenants jaar is anders dan de normale vsv-cijfers. Dit heeft twee oorzaken:

- Het betreft een andere tijdsperiode (schooljaar vs convenant jaar)
- Voor de landelijke convenantstelling tellen bepaalde type voortijdig schoolverlaters niet mee, zoals jongeren van het praktijkonderwijs, eerstejaars nieuwkomers niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en leerlingen die langer dan 4 weken thuis zitten.

AANTAL VSV'ERS VOLGENS DE LANDELIJKE TELLING PER CONVENANTSJAAR

	onderbouw VMBO	bovenbouw VMBO	bovenbouw HAVO & VWO	MBO 1	MBO 2	MBO 3	MBO 4	
2013-2014	16	22	10	47	108	146		349
2014-2015	18	17	9	38	98	108		288
2015-2016	17	32	7	19	95	140		310
2016-2017	24	25	11	29	99	54	82	324

*Tot schooljaar 2016-2017 werden niveau 3 & 4 als totaal weergegeven. Vanaf het afgelopen schooljaar zijn ze afzonderlijk te raadplegen.

Landelijke telling per gemeente

		2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
	Achterkarspelen	34	35	31	26
	Heerenveen	69	47	77	66
	Ooststellingwerf	39	28	35	36
	Opsterland	27	31	27	33
	Smallingerland	109	81	85	92
	Tytsjerksteradiel	37	44	27	41
	Weststellingwerf	34	22	28	30
	TOTAAL REGIO	349	288 (-61)	310 (+22)	324 (+14)

Hoe verhouden wij ons tot landelijke cijfers?

In de tabel is terug te zien dat wij voor op alle niveaus van de Mbo-opleidingen een lager percentage voortijdig schoolverlaters hebben dan het landelijk gemiddelde. De drie roc's in onze regio behalen op elk opleidingsniveau de norm. Opvallend is wel dat er binnen de leerweg BBL een afwijkend hoger percentage voortijdig schoolverlaters te zien is voor niveaus 1,2 en 4. In 2019 gaan wij hier nader onderzoek naar doen.

	Deelnemers	VSV	VSV%	Norm	Landelijk
BBL 1	8	3	37,5%	27,5%	30,5%
BOL 1	131	26	19,9%	27,5%	26,0%
Totaal niveau 1	139	29	20,9%		26,6%
BBL 2	239	29	12,1%	9,5%	9,4%
BOL 2	962	70	7,3%	9,5%	8,6%
Totaal niveau 2	1.201	99	8,2%		8,8%
BBL 3	339	11	3,2%	3,6%	3,2%
BOL 3	1.624	43	2,7%	3,6%	3,5%
Totaal niveau 3	1.963	54	2,8%		3,4%
BBL 4	111	5	4,5%	2,75%	3,2%
BOL 4	3.766	77	2,0%	2,75%	2,9%
Totaal niveau 4	3.877	82	2,1%		2,9%

COLOFON

Heeft u vragen naar aanleiding van dit rapport?
Neem dan contact met Bob de Wildt,
RMC coördinator voor de Friese Wouden.

B.de.Wildt@smallingerland.nl

Of kijk op onze vernieuwde website:
www.rmcdiefriesewouden.nl